

ОБЩИНА КИРКОВО

ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

2007-2013

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	3
РЕЗЮМЕ	7
СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ	9
ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	9
ИНФРАСТРУКТУРА	11
Пътна мрежа.....	11
Водоснабдяване.....	13
Канализация	15
Електроснабдяване и алтернативни източници на енергия.....	16
Съобщения.....	17
Околна среда и управление на отпадъците	17
ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	20
Население и демографска характеристика.....	20
Заетост и безработица	22
Социална инфраструктура	24
Спортна инфраструктура	26
Културно- историческо наследство	26
ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	29
Състояние и тенденции в общинската икономика	29
Промисленост	30
Туризм.....	32
Селско стопанство	33
Горско стопанство	38
Бюджетно осигуряване.....	38
СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КИРКОВО	44
Визия за развитие	45
Приоритети, цели, мерки и дейности	45
Приоритет I “Изграждане на конкурентна местна икономика”.....	46
Приоритет II “Подобряване на околната среда и техническата инфраструктура”	50
Приоритет III “Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура”.....	56
Приоритет IV “Създаване и укрепване на експерният капацитет на общинска администрация”	62
ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ, ПРОЦЕДУРИ НА ПАРТНЬОРСТВО	64
МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	67
ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КИРКОВО (2007 -2013)....	71
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 Брой на населението по населени места в община Кирково към 2003г	i

ОБЩИНА КИРКОВО

Административна карта

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на Община Кирково е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие, приет от Народното събрание на Република България през м. февруари 2004 г., публикуван в ДВ, бр. 14 от 20.02.2004г.

Той определя целите и приоритетите за развитието на община Кирково като елемент на развитието на страната и в частност на Южния централен район за планиране. Неотменима част от Плана за развитие е Индикативната финансова таблица за реализация.

Общинският план за развитие е разработен в съответствие с предвижданията за Областната стратегия и схема за развитие и устройство на област Кърджали и Националната стратегия за регионално развитие. Неговата структура позволява той да бъде координирано управляван и да допринесе за реализацията на Плана за развитие на Южен централен район за планиране на Република България и за осъществяването на националната политика за регионално развитие.

Основополагащи при разработване на Плана за развитие на общината са целите и принципите на кохезионната политика на ЕС, която е насочена към намаляване на регионалните различия. Съгласно чл. 158 от Договора за ЕС, Общността ще насърчава нейното цялостно хармонично развитие чрез създаване и провеждане на действия, водещи до засилване на социалното и икономическото ѝ сближаване. В частност, Общността си е поставила за цел да намали различията между равнищата на развитие на различните региони и изостаналостта на най-необлагодетелстваните райони, включително и на селските райони.

Планът отчита целите на Структурните фондове и Кохезионния фонд като основни инструменти за финансиране на дейностите на регионалната политика, а така също целите и приоритетите на ключовите документи на Общността – Стратегията от Лисабон и Стратегията от Гьотеборг.

Друг важен фактор, който е отчетен при разработването на Плана, е ускореният процес на икономическо реструктуриране в рамките на ЕС, като резултат от

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

глобализацията, технологичната революция, развитието на икономика и общество основани на знанието при отчитане на принципите на устойчивото развитие. Стремжът за по-балансирано разпределение на икономическите дейности на територията на ЕС понижава риска от пречки при растежа, запазване на европейския обществен модел и поддържане на социално сближаване. Всички тези предизвикателства стоят и пред българските региони и се конкретизират в Плана за развитие на община Кирково.

Отчетени са основните цели и приоритети на разработените национални стратегически документи, попадащи във времевия хоризонт на Плана за развитие като: Стратегията по заетостта (2004-2010г.), Стратегията за насърчаване развитието на малки и средни предприятия (2002-2006г.), Иновационната стратегия, Стратегията за насърчаване на инвестициите (2005-2010 г.), Националната стратегия за околната среда (2005-2014г.), Националната жилищна стратегия, Стратегията за въвеждане на информационни и комуникационни технологии в средното образование, Националната стратегия за продължаващото професионално обучение (2005-2010 г.), Националната здравна стратегия (2001-2006 г.) и др.

Планът има дългосрочен характер и обхваща периода 2007-2013 г. През този период се очаква:

- България да бъде член в Европейския съюз и да изгради административен капацитет за успешна интеграция в структурите на ЕС и прилагане на структурните инструменти на национално, регионално и местно ниво,
- Ефективно да прилага политиката за икономическо, социално и териториално сближаване като страна – членка на ЕС, в периода след 2007 г.

Главната цел на регионалното развитие според Националната стратегия за регионално развитие за периода до 2015 г. е постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите в Република България. Тази цел съответства изцяло на целите на регионалното развитие, определени със Закона за регионално развитие на Република България. Предвид предстоящото членство на Република България в ЕС, тази цел съответства и на основната цел на политиката за социално-икономическо сближаване на ЕС.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Устойчивото и балансирано развитие на районите изисква нови количествени и качествени изменения в регионалното развитие, обхващащи всички елементи на това развитие и водещи до хармонично и балансирано интегриране на цялата територия на страната. Този подход е намерил мястото си във всички основни компоненти на Плана за развитие на община Кирково.

Общинският план за развитие на община Кирково е изготвен за периода 2007-2013 година, но определя и основните краткосрочни направления за развитие на общината до 2006 година, период, в който ще се осъществи прехода от предприсъединителния период към пълноправно членство и участие в регионалната и секторни политики на Европейския съюз. През този период ще започне и осъществяването на конкретни проекти, които ще продължат реализацията си през следващите години след 2007 години и ще предпоставят някои от основните специфични цели и мерки в основната част на настоящия планов документ.

Общинският план за развитие на община Кирково съдържа анализ на социално-икономическото развитие на общината; анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи; визия, приоритети, специфични цели и мерки за развитие на общината; индикативна финансова таблица, обобщаваща възможните ресурси за реализация на дейностите и проекти; реда и начина за осигуряване на информация, публичност, мониторинг и контрол на изпълнението, оценка на реализацията на плана.

Основните методи, използвани при разработването на Общинския план на развитие на община Кирково са:

- балансирано и поетапно планиране на ресурсите на базата на анализ на ситуацията и постигнатите резултати през последните години;
- интегрирано развитие на дейностите в съответствие с ресурсите, традициите, националната и регионална рамка за развитие;
- идентифициране на спецификата на общината и ориентиране на ресурсите и дейностите в посока нейното развитие.

Принципите, на които се базира Планът на развитие са изцяло подчинени на принципите на балансираното развитие на политиката на Европейския съюз за регионално развитие – единен подход; концентрация на ресурсите; партньорство, публичност и прозрачност, допълняемост на финансирането, координация на

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

дейностите, съгласуваност на политиките, инструментите и дейностите, спазване на законовата и под-законова нормативна уредба на страната и регулациите на Европейския съюз.

Екипът от специалисти, изработил Плана за развитие на община Кирково се състои от висококвалифицирани експерти в областта на планиране и програмиране на регионалната политика, предприсъединителни и структурни фондове на ЕС, с познания в областта на секторните политики за икономическо развитие, развитие на транспортната, инженерно-техническата и социалната инфраструктура, околна среда, култура и образование, вкл. паметници на културата. Те имат опит както в разработването на подобни планове, така и в разработването на национални планови и стратегически документи. Всеки един от тях в своя профил се съобразява с регулациите и тенденциите за развитие на политиките на Европейския съюз.

Основен фактор при разработването на Плана е управленския екип на Общинската администрация, който активно и ефективно участва на всички нива на подготовка на документа – от събирането на необходимата информация, през дискусиите за определяне на конкретни мерки, до дефинирането на релевантни на ресурсите и специфични за общината цели.

РЕЗЮМЕ

Община Кирково е втора по население и трета по територия в област Кърджали. Разположена е в югозападната част на областта. Релефът е планински, като в границите на общината попадат северните склонове на източнородопските планински ридове Гюмюрджински Снежник и Мъгленик. Урбанистичната структура се характеризира с множество населени места без наличие на голям административен и икономически център.

Инфраструктурната осигуреност на общината е по-ниска от средната за страната. Транспортната достъпност се осигурява от Общоевропейски транспортен коридор №9 и третокласна пътна мрежа, която свързва община Кирково със съседните общини. Водоснабдяването на редица населени места е с проблеми. Част от селищата са с режим на водоползване. Липсата на индустриални замърсители запазва чиста околната среда в рамките на общината.

Социалната инфраструктура е представена от професионална гимназия по машиностроене и лека промишленост “Васил Левски”, три общообразователни училища и голям брой основни училища, читалища, Звено за бърза и неотложна медицински помощ и Дом за деца с увреждания .

Природните дадености на община Кирково включват защитените местности – “Находище на ела” и “Гюмюрджински Снежник”, природните забележителности Гъбата и Лъвът при селата Дедец и Бенковски. Историческото наследство е свързано с древни и средновековни крепости, гробници, църкви и каменни мостове.

Демографската ситуация в общината се характеризира с благоприятна възрастова структура, отрицателен естествен и механичен прираст. Населението е с ниско образователно ниво, което затруднява професионалната реализация.

Икономиката на общината се характеризира като аграрно-промишлена, с изключително ниска конкурентоспособност, като растениевъдството е основен селскостопански отрасъл, в който най-голям дял заема тютюнопроизводството.

На територията на общината има ограничени залежи на полезни изкопаеми, предимно с местно значение. В промишленият сектор най-силно са развити

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

шивачеството и металообработването. Туризмът няма значимо присъствие в икономиката на общината.

Основната селскостопанска култура е тютюна, слабо са застъпени фуражните култури. Животновъдството е доминирано от говедовъдството, по-слабо са развити птицевъдството и пчеларството. Горското стопанство е осигурено с горски фонд, стопанисван от Държавно лесничейство “Кирково”.

Природо-географските и социално-икономически параметри на общината определят възможностите за нейното развитие в областта на екологичното земеделие и животновъдство, развитие на лека и хранително-вкусова промишленост.

Дефинираната дългосрочна цел на развитие определя община Кирково като привлекателно място за живеене, осигуряващо условия за професионална реализация, с развита и конкурентна местна икономика привличаща инвестиции, със запазена чиста и здравословна околна и жизнена среда.

Изведените приоритети акцентират върху комплексното развитие на икономиката, човешките ресурси, техническата и социална инфраструктура, подкрепяни от силна местна власт.

Изпълнението на предвидените мерки и проекти ще доведе до качествено развитие на общината, подобряване на социално-икономическите ѝ характеристики, намаляване на изостаналостта в развитието спрямо други по-големи общини от областта и страната и укрепване на връзките със съседните градски и икономически центрове.

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ

ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Кирково е разположена върху площ от 538 кв.км. Граничи с общините Крумовград, Златоград, Джебел и Момчилград, като южната граница на общината съвпада с държавната граница с Република Гърция. Общината е съставена от 73 населени места, всички от които са села и махали. Урбанистичната структура включва - общинският център с. Кирково (808 души), 6 големи села – Бенковски, Чорбаджийско, Фотиново, Тихомир, Чакаларово и Дрангово (с население над 1000души) и 66 населени места с население под 1000 души. Едно селищата (с. Нане) е без постоянно население.

Релефът е равнинно-хълмист до хълмисто-предпланински. В границите на общината попадат северните склонове на източнородопските ридове – Мъгленик и Гюмюрджински Снежник. *Средната надморска височина* е 523м., като най-високата точка е връх Вейката - 1463 м.

Климатът е преходно-средиземноморски със средна годишна температура между 11⁰С и 13,2⁰С. Зимите са сравнително меки, като дните със задържане на снежна покривка са 43, а лятото е продължително и горещо. Средната годишна сума на валежите е 521мм, която е около средните стойности, измерени в метеорологичните станции през 2001г¹.

Най-разпространени са канелените и кафявите горски почви, които се характеризират с маломощен хумусно-алувиален слой и са подходящи за отглеждане на топлолюбиви интензивни култури като слънчоглед, тютюн, лозя, на трайни насаждения и картофи. В районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. Почвената ерозия оказва неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство, като решение на проблема е провеждането на регулярни мероприятия по залесяване.

По поречието на реките Върбица и Кирковска се срещат **алувиални и делувиални почви**, образувани от разнороден, включително и грубчастичен наносен материал. Подходящи са за отглеждане на зеленчуци и коноп поради голямото

¹ Измерени в метеорологична станция Кърджали през 2003г.

количество влага, която получават от почвените хоризонти.

На територията на община Кирково са открити няколко находища на **полезни изкопаеми**. При село Яковица има находище на хромови и железни руди, в с. Костурино на хромова руда, залежи от оловно-цинкови руди са открити край селата Шумнатица, Чакаларово и Джерово. Към настоящия момент находищата на полезни изкопаеми не се експлоатират. На територията на общината има находища на **нерудни полезни изкопаеми** – азбест, кианит, дистен, фелицат, гранити, мрамори и други използвани в строителството.

Защитените територии в общината са представени от категориите «защитени местности» и «природни забележителности». Защитени местности са “*Находище на ела*” с площ от 1.4 ха в с. Чакаларово и “*Гюмюрджински снежник*”, в землищата на селата Горно Къпиново, Долно Къпиново, Чакаларово, Кремен и Шумнатица, с обща площ 1926.40 ха. Природни забележителности са скалните образувания “*Лъвът*” при с. Бенковски и “*Гъбата*” при с. Дедец. В Програма КОРИНЕ Биотопи е включена ЗМ “*Вейката*”, което представлява планински район покрит с мезофилни гори, включващи застрашени естествени хабитати. Природните дадености в общината дават възможност за развитие на познавателен и екотуризъм.

Водните ресурси на община Кирково се формират главно от водите на река Върбица и нейните притоци на територията на общината – реките Дранговска, Кирковска и Чорбаджийска. Общината се намира в район с продължителни летни засушавания, които водят до изчерпване на подпочвените водни запаси. Реките са с непостоянен воден дебит, като след продължителни дъждове и през пролетта водите текат бързо, като някои от тях са с пороеен характер и влачат големи количества наносни материали.

На територията на общината са изградени *63 водоема*, предназначени за напояване на земеделските земи. По-значителни от тях са язовирите: Мъгляне (с обем 8 млн. м³), Амбарица при с. Кирково (150 хил. м³) и язовира в местността “Голяма нива” до с. Домище (30 хил. м³).

При с. Кирково в местността “Варницата” има *минерален извор* с дебит 20 л/сек. Водите му са хипотермални (22°C до 24°C), слабоминерализирани, хидрокарбонатни, калциево-натриево-магнезиеви. Водите на извора са каптирани, изтичат директно в

реката и не се използват за стопански цели. Възможностите са за балнеология, бутилиране на натурални минерални води и производство на безалкохолни напитки.

ИНФРАСТРУКТУРА

Пътна мрежа

Транспортната достъпност на община Кирково се обезпечава от първокласна пътна мрежа с дължина от 28.5 км., третокласна пътна мрежа с дължина 58 км. и общински и местни пътища с обща дължина от 298.80 км., от която 153.4 км. с асфалтова настилка, 68.4 км. с трошенокаменна настилка и 77 км. на земно легло. Гъстотата на пътната мрежа е 286.24 км/1000 кв.км², което е под средните стойности за страната (330 км/1000 кв. км.).

Стратегическо значение за развитието на община Кирково има първокласният път Е-85, който е част от Общоевропейския транспортен коридор №9 (Хелзинки – Димитровград – Александрополис). Неговото значение ще нарастне при откриване на ГКПП Маказа и реалната експлоатация на транспортния коридор. До момента са извършени ремонтни работи по трасето на пътя от Стара Загора до Подкова. Приключването на проект по Програма ФАР-Трансгранично сътрудничество за реконструкция и ново строителството в отсечката Подкова – ГКПП Маказа, ще осигури нормалното функциониране на пътната артерия. Характеристиките на пътя отговарят на пътните стандарти и очаквания автомобилен трафик. Отварянето на пътна връзка със съседна Гърция ще формира цяла група приоритети, свързани с комунално-битовото обслужване, трансфера на капитали (банки, финансови къщи и др.), сервизи, комплексно обществено обслужване (търговия, хотелиерство, мотели), дистрибуция (транзитни складове), информационни центрове и др. Това ще окаже силно влияние на териториите на общината, които са около първокласния път, където земите ще са особено атрактивни с оглед възможност за изграждане на съпътстваща обслужваща инфраструктура – мотели, ресторанти, сервизни бази. Отварянето на Коридор №9 ще създаде възможност за привличане на инвестиции от гръцки предприемачи и ще открие възможност за износ на продукцията при сравнително ниски транспортни разходи. Ефектът ще бъде активизиране на икономическото развитие, разкриване на

² При определяне гъстотата на пътната мрежа не се включени местните пътища без трайна настилка.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

възможности за по-пълно усвояване на ресурсния потенциал и ще допринесе за преодоляване на икономическата изолация на района.

Транспортната достъпност на община Кирково се обезпечават от третокласна пътна мрежа както следва:

- Път III – 508 Кърджали – Момчилград – Джебел – Рогозче – Фотиново (Бенковски - Подкова). Пътят осигурява връзката на община Кирково с община Джебел.
- Път III - 509 Харманли – Долно Черковище – Крумовград – Маказа. Пътят е основна транспортна връзка с град Крумовград, общински център на съседната община.
- Път III - 867 Средногорци – Мадан – Златоград – Бенковски – Подкова – (Момчилград - Маказа). Пътят свързва община Кирково със община Златоград (област Смолян).

Основните общински пътища са:

- с.Фотиново – с.Върбен – с.Робиново с дължина 5км. Пътят се нуждае от цялостна рехабилитация.
- с.Кукуряк – с.Тихомир – с.Малкоч с дължина 10км. Пътят е свързва едно от най – големите селища в общината с път III-509. Пътната настилка е износена, особено в участъка с.Тихомир – с.Малкоч.
- с.Завоя – с.Др жинци – с.Горно Къпиново с дължина 14 км. Техническото състояние на пътя е лошо, асфалтовата настилка е силно износена. Необходима е цялостна рехабилитация на целия път.
- с. Кирково – с.Шумнатица с дължина 5 км. Пътят е с износена асфалтова настилка и се нуждае от цялостна рехабилитация.
- с.Кирково – с.Лозенградци с дължина 5.6 км. Техническото състояние на пътя е лошо, силно е износена асфалтовата настилка. Пътят се нуждае от рехабилитация.
- с.Бенковски – с.Китна - с.Дрангово с дължна 7.9 км. Пътят осигурява връзка на селата Китна и Дрангово с път III – 867. Техническото състояние на пътя е лошо, има нужда от частична рехабилитация.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

- с.Бенковски – с.Мъглене с дължина 6 км. Техническото състояние на пътя е лошо. Асфалтовата настилка е силно износена. необходима е реконструкция на пътното трасе.
- с.Китна – с.Горски извор с дължина 8.3 км. Техническото състояние на пътя е лошо, асфалтовата настилка е силно износена. Необходима е рехабилитация на пътя.

Липсата на средства за поддържане и отлагане на ремонтните работи във времето са причина за влошаване техническото състояние на общинската пътна мрежа. Като цяло пътната мрежа на територията на общината е със силно деформирана и с нарушена асфалтова настилка. незадоволителното състояние на пътната мрежа е фактор с негативно влияние, ограничаващ социално-икономическото развитие на общината. Първостепенно значение за развитието на транспортната има подобряването на пътните връзки с международен коридор №9 и републиканската пътна мрежа и на връзките между най-големите селища в общината.

Железопътният транспорт е представен от железопътната линия Кърджали-Момчилград-Подкова. Дължината на жп. линията на територията на общината е 5.5 км. Железопътната линия осигурява връзка на общината със областния център Кърджали и съседната община Момчилград.

Като алтернатива на ж.п транспорта се явяват автобусните превози, които предлагат значително по-гъвкави транспортни решения. Вътрешнообщинските, областните и републиканските линии се обслужват предимно от частни фирми, а степента на интензивност на товарният транспорт има сезонен характер и зависи от пиковите моменти в икономическата активност.

Водоснабдяване

Водоснабдяването на населените места в общината се извършва от 143 водоизточника, от които 136 каптажи и дренажи и 7 шахтови кладенци. Изградени са 10 помпени станции с мощност от 1022 КВт и 19 резервоара със сумарен обем от 3890 куб.м. Изградената водопроводна мрежа е с дължина от 79.31 км., основно от етернитови и каменинови тръби, които са амортизирани и състоянието им е причина за чести аварии, загуба, влошаване на качеството и значително повишаване себестойността на подаваната вода.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

В община Кирково 61 от общо 73 селищата са водоснабдени. С централно водоснабдяване са 43 населени места, в които живеят 77.4% (18 748) от населението на общината, което е под средните стойности за област Кърджали (85.1%³). Частично водоснабдени са 17 селища с 4 096 жители (17% от населението на общината). Без централно водоснабдяване са 13 населени места, в които живеят 1 376 души или 6% от населението на община Кирково. Със сезонен недостиг на вода са някои от големите населени места в община Кирково – с.Тихомир, с.Дрангово, с.Горно Кирково и с.Чакаларово.

През 2004 година със средства от Социално-инвестиционния фонд е водоснабдено село Средско,. Изготвени са работни проекти за изграждане на вътрешна водопроводна мрежа в с. Горски Извор и водоснабдяване на селата Пресека и Пловка.

Необходимо е да се извърши ремонт и реконструкция на водоснабдителната инфраструктура, както и изграждането на нова мрежа в неводоснабдените села, което изисква привличането на значителенни финансови ресурси.

Доставената вода общо за община Кирково е в размер на 645 хиляди кубични метра, от които 522 хиляди кубични метра са доставени на домакинствата. Потреблението на питейна вода в община Кирково през 2003 г. възлиза средно на 74 л/ч ден на човек, което е по-малко от стойността на показателя за област Кърджали (101 л/ч ден) и значително под средните за страната (137 л/ч ден). Основната причина е в ниската водоснабденост на населението и липсата на достатъчно като брой и дебит водоизточници

Изграждането на водоснабдителна инфраструктура, която да осигурява ритмично водоснабдяване ще представлява сериозен проблем по чисто икономически причини, тъй като се касае за села с малко население, където изграждането на нови съоръжения е икономически неефективно и при изпълнение на проекти първостепенно значение ще има социалният ефект на инвестициите.

Експлоатацията и поддържането на ВиК инфраструктурата в общината се извършва от “ВиК” ООД – Кърджали, дружество с държавно и общинско участие, като Община Кирково притежава 8% от дяловете.

³ Източник: НСИ, Райони за целенасочено въздействие, електронен документ, София, 2005.

На територията на общината няма изградена пречиствателна станция за питейни води.

Канализация

Нивото на изграденост на канализационната мрежа в общината е ниско, като цялостно изградена е единствено канализацията в с.Кирково, а частично в с. Бенковски. Със средства от Министерството на околната среда и водите се изгражда канализационната система в селата Фотиново и Чорбаджийско, като осигуреното финансиране е 1.4 млн. лв. Най-належащо е завършването на частично изградената канализационната мрежа, както и изграждането на нови съоръжения в най-големите села от общината:

- с.Бенковски – доизграждане на частично изградената канализационна система – има актуализиран проект.
- в селата Тихомир, Дрангово, Чакаларово и Завоя – цялостно изграждане на канализационната мрежа

Изграждането на канализационна система в населените места има важно значение за поддържане на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните и почвени ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие в общината.

Съществен проблем при изграждане на канализационната система е икономическата ефективност на инвестициите, които се влияят и от сравнително малкото на брой население в отделните населени места.

Като резултат от общото състояние на канализационната мрежа на територията на общината няма пречиствателна станция за отпадни води. Битово-фекалните се заустват в реките и деретата без пречистване, което води до нарушаване на екологичното състояние на околната среда (замърсяват се повърхностно течащите води) и се създават предпоставки за замърсяване на местните водоизточници, което създава епидемиологична опасност. В населените места без изградена канализация се използват локални септични ями, които оказват негативно влияние върху качествените характеристики на почвите, респективно произвежданата земеделска продукция.

Изграждането на надежна и отговаряща на съвременните изисквания водопроводна и канализационна система е важно условие за подобряване на качеството

на живот на местното население и възможност за повишаване на атрактивността на община Кирково, като добро място за инвестиции

Изграждането на пречиствателна станция за отпадни води е оправдано, ако се обхванат повече населени места, така че броя на еквивалентните жители, ползващи пречиствателната станция да отговаря на нормите за експлоатация на съоръжението. Като алтернативен вариант е възможно изграждането на модулни пречиствателни станции в отделните населени места, които като техническо решение са особено подходящи за села с малък брой жители. Те са и икономически по-рационални като не изискват значими инвестиции. Тяхното използване отстранява необходимостта от голяма площадка, разположена на подходящо място спрямо довеждащите колектори. Обслужването на модулните станции не изисква специално образование на персонала, като самото съоръжение се поддържа от малък брой постоянно заети работници.

Електроснабдяване и алтернативни източници на енергия

Електроснабдяването на община Кирково се осъществява от подстанциите “Бенковски” и “Подкова”. Електрическата мрежа е добре изградена, като всички населени места са електрифицирани.

С цел оптимизиране на електропотреблението за публични нужди е необходимо осъществяването на проекти за подмяна на уличното осветление с нови съоръжения и енергоспестяващи осветителни тела. По този начин ще се реализират значителни икономии в общинския бюджет, които могат да се пренасочат към други сфери. Също така е необходимо изпълнението на мероприятия за повишаване на енергийната ефективност и намаляване на енергопотреблението в обществените сгради, чиито средносрочен ефект също ще е намаление в разходната част на бюджета.

Общината не е газифицирана, като главна причина е наличието на голям брой, но малки населени места, както и с относителната отдалеченост на магистрален газопровод. Общините от област Кърджали разработват проект за газифициране на цялата област, като неговото изпълнение ще бъде икономически оправдано и за малките общини, тъй като ще се получи икономия от мащаба. Изпълнението на този проект ще допринесе за подобряване на инвестиционната привлекателност на региона, и в частност за община Кирково. Използването на природен газ е алтернатива, която позволява постигане на висок екологичен и икономически ефект. Високата

ефективност на газовите технологии ще допринесе за намаляване на въздействието на вредните емисии върху околната среда. Ефектът от изпълнение на проект за газифициране ще се отрази в значително намаление на разходите за издръжка на социално-здравните и обществени дейности, а така също за подобряване на конкурентоспособността на производствените предприятия и за населението на общината.

Съобщения

През територията на общината преминава оптично-кабелно трасе, което представлява възможност за създаване на модерна съобщителна инфраструктура и ще осигури качествени международни връзки, необходими за бизнеса, образованието и управлението на общината. При приватизацията на “БТК” ЕАД и отпадането на нейните социални функции съществува опасност да се забави както включването към оптичния кабел, така и телефонизацията на малките населени места.

В общината функционират 10 телефонни централи с капацитет от 5 615 поста, които се намират в селата Кирково, Бенковски, Чорбаджийско, Подкова, Чакаларово, Фотиново, Дрангово, Горски извор, Тихомир и Самодива.

Достъпът до Интернет се осъществява посредством радиомодеми и локални мрежи, които са изградени само в по-големите населени места.

Околна среда и управление на отпадъците

На територията на община Кирково няма значими замърсители на атмосферата и не са регистрирани емисии на вредни вещества

В района на с.Добромирци съществува склад за съхранение на стари и негодни за употреба пестициди за растителна защита, които през 2001 година са преупаковани в специални чували, предварително санирани и подредени в санирани помещения. Контролът за съхранението на пестицидите и за състоянието на склада се извършва от комисия от специалисти на ХЕИ гр. Кърджали, РИОСВ гр. Хасково, ДГЗ гр. Кърджали, РДВР гр. Кърджали и Община Кирково.

Екологичните проблеми се изразяват главно в замърсяване на почвата от твърди битови отпадъци. В системата на организираното сметосъбиране са обхванати 60 населени места, а извън нея остават 13 селища, от които 6 села са в района на с.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Бенковски. В границите на общината са изградени две сметища за твърди битови отпадъци – с.Първица и с.Тихомир. Проблемите, свързани с експлоатацията на съществуващите сметища се изразяват главно в нарастване количеството на битови отпадъци. Това крие сериозни рискове за здравето на местното население и води до замърсяване на околната среда.

Съществен проблем е отстраняването на нерегламентираните сметища, около населените места, които не са обхванати от системата на организираното сметоизвозване. Това води до замърсяване на почвите и намаляване на техните качествени характеристики. Рекултивацията на засегнатите площи ще окаже положително влияние на екологичния статус на територията и ще повиши нейната привлекателност.

В рамките на Националната стратегия за управление на отпадъците е предвидено изграждането на регионално депо за твърди битови отпадъци в община Кърджали, което ще обслужва и община Кирково, като очаквания срок за изграждане на съоръжението е 2006 година. Отговорност на Община Кирково е изграждането на претоварно депо на територията на общината.

Таблица 1

Анализ Силни / Слаби страни / Възможности / Заплахи

Сектор **ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОКОЛНА СРЕДА**

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">• Изграждането на транспортен коридор №9 и откриване на ГКПП Маказа на територията на общината.• Всички населени места в община Кирково са електрифицирани.• Съхранена природа и чиста околна среда.	<ul style="list-style-type: none">• Много на брой населени места, затрудняващи изграждането и поддържането на обслужващата техническа инфраструктура.• Недостатъчен собствен финансов ресурс за поддръжка на инфраструктурата.• Лошо техническо състояние на общинската пътна мрежа.• Ниска стойност на изграденост на водопроводна мрежа и липса на канализация в почти всички населени места.• Липса на пречиствателни съоръжения за отпадни води.• Наличие на нерегламентирани сметища за твърди битови отпадъци.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">• Развитие на транспортната инфраструктура свързваща транспортния коридор с общинската пътна мрежа.• Изграждане на модерни комуникации чрез връзка с оптичен кабел.• Газифициране на общината.	<ul style="list-style-type: none">• Зависимост от външно финансиране при изграждане или реконструкция на основните инфраструктурни съоръжения.• Липса на икономическа ефективност при инвестиции в малките населените места.

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Население и демографска характеристика

Населението на общината към 31.12.2003г. наброява 23 421 души⁴, или 14,5% от населението в област Кърджали. Наблюдават се значителни различия между населението по постоянен и настоящ адрес, като по данни на ЕСГРАОН населението по постоянен адрес в общината към края на 2003 година е 45 381 души (вж. Приложение 1). Анализът на демографското развитие на община Кирково по отношение на протичащите процеси и структурата на населението е направен по данни на Националния статистически институт.

Гъстотата на населението е 43,5 души на кв.км, което е значително по-малка от средната на страната (70,3 души на кв.км)

Структурата по пол на населението през 2003 г. показва незначителна разлика в броя на мъжете и жените (11 710 спрямо 11 711).

Етническата структура на населението към 1.03.2001 година е – 52.8% турци, 42.4% българи, 0.4% роми и 4.1% от населението не се е самоопределило като етническа принадлежност.

Коефициентът на естественият прираст в края на 2003 г. е отрицателен – 3.58%. През 2003 година са родени са 198 деца, а са починали 282 души. Въпреки отрицателната стойност темпа е в средните норми за страната, където в продължение на години се отчита намаление на населението.

Механичният прираст в края на 2003 г. също има отрицателна стойност (-217) с превес на изселилите се (463) над заселилите се в общината (246).

Комбинацията от двата фактора дава намаление на населението с 301 души за една година, което е 1.28% от общото население. Основна причина за това е липсата на възможности за професионална реализация, ниско ниво на обществените услуги - образование, здравеопазване, достъп до информация. В сравнение с някои други общини от областта населението на община Кирково намалява с ниски темпове, но въпреки това запазването на тенденцията представлява основен проблем пред развитието на човешкия ресурс на общината, тъй като основно е свързано с

⁴ - Информацията в сектор Човешки ресурси е към 31.12.2003- Източник НСИ

напускането на млади хора. Това нарушава демографската структура и действа отрицателно на икономическата активност.

Възрастовата структура на населението в община Кирково е благоприятна за демографското развитие, като населението в *подтрудова възраст* е 4 132 души (17.6 %), в *трудова възраст* е 14 123 души (60.3 %), а в *надтрудова възраст* е 5 166 души (22.1 %). Благоприятният възрастов профил ще се запази и през следващите години, поради инерциоността на факторите детерминиращи демографското развитие, но без значителни инвестиции в образованието и здравеопазване, той ще окаже сериозен натиск върху социалните структури на общината.

Коефициентът на възрастова зависимост⁵ за общината е 44.8 %, като стойността му е близка до тази на показателя за област Кърджали (43.7%), и за страната (45.5%). Участието на двата компонента (население 0-14 г. и лица над 65 години) е с изразено леко преимущество на лицата в първата възрастова група (0-14 години), като техният дял е 23.5% спрямо 22.3 % за населението над 65 години.

Населението в общината се характеризира с изключително ниско образователно ниво и липса на професионална квалификация. По данни на НСИ от преброяването през 2001 г., дялът на *специалистите с висше и полувисше образование* е едва 3% (849 души), а групата на населението със *средно образование* е 19% (4 544 души). Преобладават лицата с *основно и по-ниско образование* – 71% (15 988 души) от населението на общината, в това число дела на *неграмотните* е 5% или 1 167 души. Образователната структура на населението влияе неблагоприятно върху развитието на местния икономически потенциал, като ограничава възможностите за повишаване конкурентноспособността на местния бизнес и инвестиционната привлекателност на общината. Това налага провеждане на целенасочена политика за развитие на човешкия капитал, като се акцентира върху придобиване на базови професионални умения и ограмотяване на лицата без образование. Предложените мерки ще допринесат за повишаване на образователното ниво на човешките ресурси, за тяхната конкурентноспособност и адаптивност на пазара на труда..

⁵ Към 31.12.2003г. Изчислява се като отношението на сумата от лицата на възраст под 15 г. и над 65 г. към лицата на възраст между 15 и 65 г. Източник: НСИ, Райони за целенасочено въздействие, (електронен документ), София, 2005.

Записваемостта на лицата между 7 и 18 години е 85.4%. По този показател община Кирково се нарежда на 212 място от общо 262 общини в България⁶. Нивото на записваемост е свързано с ниските доходи на домакинствата, заетостта в семейните стопанства на лицата между 7 и 18 години и с демотивацията, причинена от липсата на перспективи за професионална реализация. Първостепенна задача пред общинската администрация и компетентните институции е превенция на отпадането от образователната система, чрез изпълнение на програма за мотивиране и подкрепа на децата от семейства в неравностойно положение.

Заетост и безработица

Като цяло местния пазар на труда се отличава с непълноценно използване на наличните човешки ресурси. В периода 2001-2003 година се наблюдава тенденция на намаление на **регистрираните безработни** лица, като към 2003 година те наброяват 2 578 души или 18.8% от икономически активното население спрямо 3 306 души (20%) през 2000година. Независимо от намалението на равнището на безработица, тя остава над средното равнище на безработица в област Кърджали – 15 %. Перспективите за разкриване на нови работни места са свързани предимно с инвестиции в малък и среден бизнес в областта на индустрията, леката промишленост и услугите.

Като трайно засегнати от безработицата се очертаха групата на младите хора, на лицата с основно и по-ниско образование, жените и лицата над 50 години.

През 2003 г.броя на безработните **жени** е 1 533, което представлява 59.5 % от регистрираните безработни в община Кирково. Причините за високата женска безработица са комплексни, но като по - важни на общинско ниво се открояват ниска мобилност, прекъсване на кариерата поради раждане и отглеждане на деца

В периода 1995-2003 година се наблюдава устойчива тенденция към намаляване делът на безработни **млади хора до 29 години**. Делът на безработните млади хора до 29 г. е 21.4% от всички безработни, регистрирани в бюрата по труда през 2003 г.⁷, което е под средното за страна – 26.8%. Необходимо е да се отчете и факта, че младите хора притежават редица качества, които им дават предимство – те са по-мобилни и проявяват повече гъвкавост в процеса на търсене на работа. В същото време обаче

⁶ Източник: Програма за развитие на ООН, Национален доклад за развитието на човека, 2003

⁷ По данни на Агенцията по заетостта към Министерство на труда и социалната политика, източник: www.az.government.bg

липсата на практически опит, квалификация и образователен ценз, както и несъответствието между професионалната подготовка на младежите от една страна и реалното търсене от работодателите от друга, се явяват негативни фактори, възпрепятстващи успешната им трудова реализация.

Непълното използване на човешките ресурси е свързано със слабото участие и впоследствие – в по-слабото равнище на заетост на по-възрастното население- над 50 години. През последните три години дялът на **безработните над 50 години** нараства с 73.26% достигайки 26.6% от икономически активното население. Основните причини за нарастване на безработица сред лицата над 50г. са свързани с неподходящото образование или липсата на такова, както и липсата на компютърни умения и умения за работа с нови технологии. С течение на годините отслабват адаптационните способности, на по- възрастното поколение, което затруднява придобиването на нови знания и опит. Необходимо е провеждането на политика за подобряване на квалификацията, знанията и уменията на безработните от тази възрастова група

Друга важна характеристика на безработицата е свързана с нейната продължителност. **Дългосрочно безработните** са около 64 %, което е белег за стагнация на местния пазар на труда и негативен индикатор за състоянието на заетостта в общината. Вследствие на трайното отпадане от пазара на труда е налице десоциализация в тази група, безработните са загубили трудовите си навици и професионални умения. Високите нива на дълготрайна безработица изисква изпълнение на специални мерки и програми за квалификация на работната сила и създаване на субсидирани работни места.

Липсата на образование е фактор който създава значителни трудности при реализация на безработните с оглед изискванията на работодателите при наемането на персонал. Налице е тенденция за устойчиво високи нива на безработица сред **лицата без специалност и квалификация**. През 2003 година, 73 % от регистрираните безработни попадат в тази група,⁸. Безработните от тази група са в голяма степен склонни да приемат работа без оглед на нейния вид и заплащане. Те са в неблагоприятно положение на пазара на труда и възможностите за заетост са силно ограничени като се лимитират до заетост в дейности, изискващи нискоквалифициран и

⁸ Източник: Агенция по заетостта, www.az.government.bg

неквалифициран труд, участие в програми за субсидирана заетост и заетост в личното стопанство.

Социална инфраструктура

На територията на община Кирково има общо 14 училища - едно професионално училище, три среднообразователни училища и девет основни училища.

Таблица 2 Вид и разположение на училищата в община Кирково

Наименование на училището	Населено място
Професионална гимназия по машиностроене и лека промишленост “Васил Левски”	с.Кирково
СОУ “Отец Паисий”	с.Кирково
СОУ ”Никола Вапцаров”	с.Бенковски
СОУ “Христо Ботев”	с.Чорбаджийско
ОУ “Иван Вазов”	с.Чакаларово
ОУ “Васил Левски”	с.Тихомир
ОУ “Христо Ботев”	с.Малкоч
ОУ “Никола Вапцаров”	с.Кукурмяк
ОУ “Никола Вапцаров”	с.Пловка
ОУ “Христо Смирненски”	с.Фотиново
ОУ “Устрем”	с.Старово
ОУ “Васил Левски”	с.Дрангово
ОУ “Д-р Петър Берон”	с.Добромирци
ОУ “Васил Коларов”	с.Горски Извор

Училищата, както повечето в страната, се отличават с остаряла материална база и изоставане по отношение на новите средства за обучение и информация. Липсата на средства прави невъзможно осъвременяването на базата и разкриването на паралелки с професионална насоченост. През 2000-2001 година е извършен основен ремонт на СОУ “Н. Вапцаров” в с.Бенковски и на общежитието към СОУ “Отец Паисий” в с.Кирково със средства от Фонд за регионални инициативи, към Министерство на труда и социалната политика.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Наличният сграден фонд може да се използва за провеждане на курсове за преквалификация и професионално обучение.

Детските градини на територията на общината са 32, от които 21 целодневни (70 учители и 641 деца) и 11 полудневни с 11 учители и 101 деца⁹. Основните проблеми свързани с функциониране на общинската мрежа за предучилищно образование са свързани с големия брой на населените места, остарелия сграден фонд и липсата на финансови ресурси за обновяване, включително повишаване на енергийната ефективност на сградите и доставка на съвременно оборудване.

Здравни заведения на територията на общината няма. Здравното обслужване на населението се осъществява от медицински кадри както следва: индивидуална практика за първична медицинска помощ – 13 лекари и индивидуална практика за първична стоматологична помощ – 9 стоматолози. От 2001 година е създаден филиал за спешна медицинска помощ в с.Кирково.

Предвид броя и възрастовата структура на населението лекарите и стоматолозите са недостатъчни и те не са в състояние да осигуряват ефективно допълнително здравно обслужване на населението, още повече процеса по обслужване се затруднява от многото на брой и отдалечени едно от друго населени места. Подобряването на медицинското обслужване е свързано с привличане на специалисти в малките населени места, инвестиции в сграден фонд и провеждане на здравни кампании за превенция на обществено значими заболявания.

Специализирани социални услуги в община Кирково се предоставят в Дом за деца с умствени затруднения в село Добромирци, чиито капацитет е 80 места. Домът има надобщинско значение, приемайки деца от област Кърджали и област Смолян. През 1999-2000 година със средства от Фонд за регионални инициативи е извършена реконструкция на дома.

Очакваната тенденция за нарастване броя на възрастните хора в общината изисква предоставяне на адекватни социални услуги. В тази насока е необходимо да се развие общинския капацитет за предоставяне на социални услуги (социален патронаж). Акцентът следва да се постави върху публично-частното партньорство при осигуряване

⁹ НСИ, Райони, области и общини в България 2003, електронен документ

на социални услуги чрез изграждане на хосписи и домове за социално подпомагане на лица в неравностойно положение.

Спортна инфраструктура

На територията на общината има 4 функциониращи стадиона – в с.Кирково и с.Бенковски с капацитет от 2 000 места и в селата Фотиново и Островец. Организирано се практикуват футбол, хандбал и волейбол.

Културно- историческо наследство

Просветни и културни дейности общината развива чрез 21 **читалища**, като най-големите от тях се намират в селата Кирково, Бенковски, Тихомир, Дрангово и Чакаларово. В тях се развива активно художествена самодейност, съществуват читалищни библиотеки.

Към момента не са използвани пълноценно възможностите на читалищата за предоставяне на информация за населението и превръщането им в място за събиране на хора с близки интереси. При осигуряване на интернет достъп и техническо обезпечаване на читалищата ще се създадат условия за разпространение на знание чрез използването на информационни технологии.

Културеният календар обхваща националните празници и местни инициативи включващи:

- Честване на годишнината от създаването на община Кирково
- Фестивал на художествената самодейност на 06.май.
- Общински празник на бита и културата “Кирково 2005 година”
- Организирането на селски събори в селата – Чакаларово, Фотиново, Чорбаджийско, Тихомир, Дрангово и Бенковски.

Историческото наследство на района дава възможност за развитие на алтернативен туризъм. На територията на общината съществуват множество исторически останки от различни епохи. Някои от основните исторически забележителности в рамките на общината са:

- Античния некропол и средновековната крепост и селище в местността Асара край с.Крилатица – обявено за паметник на културата.
- Тракийска крепост при връх Воатене.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

- Антично селище при с.Загоричене.
- Скални тракийски гробници до с.Подкова и с. Веслец.
- Римска крепост при с.Остиново.
- Римски мостове в селата Дрангово, Тихомир, Лозенградци и др.

Основния проблем с историческите паметници е свързан с тяхното състояние – скалните гробници са ограбени, запазени са само основите на крепостите. Липсват достатъчно финансови средства за охрана, консервиране, социализиране и експониране. Историческото наследство на община Кирково може да послужи за развитие на културно-исторически и познавателен туризъм.

Таблица 3

Анализ Силни / Слаби страни / Възможности / Заплахи

сектор **ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ**

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">• Благоприятен възрастов профил на населението на общината.• Нисък дял на младежка безработица• Развити производствени умения в селското стопанство.• Наличие на разнообразно историческо наследство.	<ul style="list-style-type: none">• Висок дял на населението с ниско образователно ниво.• Висок дял на безработни жени и трайно безработни лица.• Липса на профилирано професионално образование, подготвящо кадри в приоритетните направления за развитие на общината.• Липса на развита здравна и спортна инфраструктура.• Ограничено предлагане на социални услуги от страна на общината.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">• Подобряване на предприемаческите умения и професионалните умения в земеделието и леката промишленост• Национална политика за намаляване на безработицата	<ul style="list-style-type: none">• Обезлюдяване на част от селищата и увеличаване на миграцията.• Влошаване на инфраструктурата за социален сервиз и качеството на предоставяните социални услуги

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Състояние и тенденции в общинската икономика

Брутният вътрешен продукт произведен в община Кирково през 2001г. е 16 394 700 лв¹⁰. Брутният вътрешен продукт на човек от населението за същата година е в размер на 1 614 лв. и по този показател общината заема 212 място от общо 262 общини в България.

Броят на регистрираните в община Кирково стопански субекти е 1 023, от които като едноличен търговец са регистрирани 932 фирми. В областта на текстилната промишленост работят 5 фирми с 800 души персонал, а в отрасъл тежка промишленост функционира една фирма. В сферата на търговията и услугите функционират 400 фирми, а в транспорта 18 фирми.

Нетните приходи от продажбата на предприятията в периода 1999 - 2003 год. са нарастнали с 140%, но остават едни от най-ниски в рамките на областта – 700 лв./жител¹¹. За същата година за страната този показател е средно 11 700 лв./жител или 16.7 пъти повече. Като се има предвид равнището на безработица, ниската стойност на нетните приходи от продажбата е косвен показател за ниска производителност и ниска конкурентоспособност на продукцията, произвеждана в общината, което влияе негативно върху развитието на общинската икономика. Повишаването на конкурентоспособността изисква технологично обновление и инвестиции в човешки капитал, които да осигури конкурентни предимства на общината в средносрочен аспект, чрез специализация в производство на селскостопанска продукция и развитие на хранително-овкусовата промишленост.

Средната работна заплата за 2003г. е 2 508 лв, по който показател общината е на 5 място в областта като изпреварва общините Джебел и Ардино

Определяща роля в икономиката на община Кирково има селското стопанство, където са заети 62.6 % от общия брой наети лица в общината. Заетите в индустрията са 36.22 % от общо заетите в общината¹².

¹⁰ Източник: ПРООН, Национален доклад за човешкото развитие 2003: Селските райони преодоляване на неравнопоставеното положение, София, 2004

¹¹ НСИ, Райони за целенасочено въздействие

¹² НСИ, Райони за целенасочено въздействие

Показателен е факта за липса на обединения (кооперации, клъстери и др.) в областта на селското стопанство, което води до разпокъсаност на усилията на отделните производители да постигнат по-високи продажни цени и ръстове на продажби. Евентуалното концентриране на ресурс би спомогнало за предлагане на по-големи количества, при което може да се достигне до поемането на дългосрочни ангажименти, гарантиращи изкупване на продукцията и стимулиращи местните земеделски стопани за въвеждане на нови технологии и осъвременяване на оборудването, а също така и за диверсифициране на производството.

Потенциалът за развитието на икономиката е свързан с развитието на селското стопанство при доминиране на хранително-вкусовата промишленост. Необходимо е насърчаване развитието на клъстери и бизнес мрежи. Създаването на клъстерни форми ще въздейства на конкурентоспособността, като повиши продуктивността на местните компании, ще се увеличи темпа на техническо обновление и иновации и ще стимулира създаването на нови бизнес дейности. Благоприятен фактор за развитието на общината е наличието на международен транспортен коридор, който пресича нейната територия, както и близостта до границата с Гърция. Това би могло да се използва в посока привличане на инвестиции не само от българска страна, но също крупен бизнес от Гърция. Изграждането на обслужващи транспортна дейности би могло да се развие.

На 26.05.2005 година със съдействието на ПРООН и Министерството на земеделието и горите се откри “Бизнес информационен център Кирково”, като целта е да бъде създадена институция обединяваща интересите на местната общност, местната икономика и стартиращия туристически бизнес в община Кирково. Центъра ще осигурява информация и консултация на заинтересованите производители, бизнесмени и граждани.

Промисленост

Индустриалните предприятия нямат характер на структуроопределящи в общинската икономика, като са представени шивашката и металообработващата промишленост. Липсата на крупни промишлени предприятия, както и слабото индустриално развитие на общината в миналото са допринесли за съхраняване на природната среда, която представлява неизползван ресурс за развитие на хранително-вкусова промишленост, основана на екологично земеделие.

Таблица 4 Относителен дял на наетите в индустрията по години

Показател	мярка	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.
Относителен дял на наетите в индустрията в общия брой наети лица	%	34.97	37.47	–	–
Нетни приходи от продажбата на предприятията на един жител	хил. лв.	0,34	0,54	0,60	0,70
Средна работна заплата (годишно)	лв.	–	2119	2 283	2 508

Машиностроенето е представено от фирма “Кирково” ООД произвеждаща хидравлични и пневматични компоненти за минната промишленост. Персонала на фирмата наброява 80 души.

Текстилната промишленост е представена от пет фирмите, от които само една е регистрирана в община Кирково – фирма ЕТ “Лина-07” с основна дейност производство на готови облекла. Продукцията на фирмата се изнася за Италия и Германия. Фирмите “Хастекс”ООД и ”Алтекс”ООД град Кърджали произвеждат готови облекла, като осигуряват 500 работни места. Фирмата ЕТ “Викинг” град Пловдив произвежда работни облекла за вътрешния и външен пазар, като персонала наброява 250 души. С производство на спортни и специализирани облекла се занимава фирма “ЕС-БИ-ЕН-Виолета Беширова” ЕООД град Златоград, като персонала наброява 150 души.

Развитието на млекопреработване и производството на млечни продукти се свързва главно с фирма “Деникер”. Застъпени са още производството на хляб и хлебни изделия за местна консумация

Доминиращото положение на тютюнопроизводството в селското стопанство предопределя и наличието на територията на общината на фирми изкупуващи реколтата от тютюн. Разкрит е цех на фирма “Даймона - България” ООД за първична обработка на тютюн, а през 1999 година е създаден цех за преработка на тютюн осигуряващ 320 работни места.

На територията на общината има ограничени залежи на полезни изкопаеми, с предимно местно значение. В средата на 2005 година се предостави на концесия добива на строителни материали – андезити (находище “АСАРА”) на фирмата “Маказа ” ООД.

От гледна точка на лостовете, с които общината разполага като орган на местното самоуправление има две основни насоки за въздействие – развитие на техническата и бизнес инфраструктурата и активен инвестиционен маркетинг за привличане на външен бизнес в общината.

Туризм

Туризмът няма значимо пристъствие в местната икономика. Необходимо е ресурсите, с които разполага общината да бъдат развити с цел привличане на туристи и инвеститори т.е общината и хората да успеят да получат икономически ползи от наличните ресурси. В тази връзка е слабата употреба на естествените и културно-историческите ресурси свързани с възможностите за пълноценно развитие на туризма. Със средства от Фонд за демонстрационни инициативи се изпълнява проект “Хотел Рай – още една стъпка в развитието на туризма в община Кирково”, като основната цел на проекта е създаването на по-добра хотелска база. Подготвен е и идеен проект за изграждане на зона за отдих с база за кану-каяк в с.Мъглене, която ще се стопанисва от Община Кирково.

Природните забележителности съчетани със слабата проученост на района дават възможност за развитие на познавателен и екотуризм. През 2004 година със средства от Фонда за демонстрационни инициативи се осъществен пилотен проект “Екотуризм в община Кирково – новите възможност”. За целта е извършена инвентаризация на съществуващите ресури и е разработен туристически продукт – “Еко-уикенд “В царството на Гюмюрджински снежник”. Една от основните дейности включва ремонт на планинската хижа “Хвойнова поляна” и разработването на седем екопътеки в защитената местност “Гюмюрджински снежник”.

За подобряване на възможностите за туристическо предлагане в общината и за насърчаване развитието на туризма, особено в малките населени места е необходимо да се извърши инвентаризация, социализация и консервация на местното културно-историческо наследство, да се изгради екотуристическа инфраструктура, мрежа от

информационни табла и указателни знаци, туристически информационен център, обезпечен с маркетингови материали.

Необходимо е да се насърчи включването на местните туристически предложители в регионален туристически продукт, базиран на античното и средновековното културно-историческо наследство, съхранените обичаи и традиции, на съхранената природна среда и биологичното разнообразие. Важен аспект в развитието на туризма е трансграничното сътрудничество с местни власти, неправителствени организации и културни институции в Република Гърция и Република Турция.

Селско стопанство

Земеделие

Общата земеделска земя към 31.12. 2000г. е 237 233 дка¹³., от които обработваемата земя възлиза на 107 433 дка. или 45.3 %. Пустеещата земя през 2003/2004 година възлиза на 43 893 дка, което 16.1% от земеделската земя. Независимо, че през последните години пустеещите земи в общината намаляват, техният относителен дял остава изключително висок.

Изградените **хидромелиоративни** съоръжения обхващат 54% от обработваемата земя (напояваните площи са 58 153 дка¹⁴) и в голямата си част са неизползвани и неподдържани. В район Бенковски е изградено напоително поле от 16.8 хил.дка, като основен водоизточник е язовир Мъглене. Възстановяването на земята и уточняването на собствеността върху съоръженията доведе на много места до тяхното унищожени.

От основно стопанско значение за бъдещето на сектор растениевъдство е възстановяването на съществуващите и изграждане на нови напоителни съоръжения. Дейностите включват проектиране, осигуряване на помпени станции и поливни съоръжения. Разположените на територията на общината **65 микро язовира и водоеми** са добра предпоставка за реализиране на тези инициативи. Това би стимулирало в значителна степен преориентацията на производителите към алтернативни форми на земеделие и ще бъде условие за развитието на ефективно селско стопанство през следващите години. Възстановяването на хидромелиоративната мрежа е свързано с

¹³ Източник: “Национален център по кадастър” ЕООД

привличане на инвестиции и следва да се съобрази с особеностите на дребните земеделски стопанства¹⁵.

Според последното преброяване към 01.03.2001г. в общината има 6 686 земеделски стопанства¹⁶. Земеделските стопанства стопанисват средно 5.9 дка или приблизително с 1 дка. повече от средния в областта, но с 0.5 дка по-малко от средните за страната.

Земеделието в общината е с моноотраслова структура и ниска ефективност. Традиционно най-широко застъпени са техническите култури – тютюн, слънчоглед, малко захарно цвекло. Застъпено е отглеждането на картофи и фуражни култури.

На територията на общината арендуваните площи през 2004 година са намалели до 480 дка срещу 603 дка през 2003г., като броя на арендаторите е 5, стопанисващи средно по 96 дка.

На територията на общината няма действаща земеделска кооперация, което представлява значима бариера пред развитието на сектора, защото към момента земеделските стопани планират своята дейност хаотично, предлагат малки количества продукция, което ги прави нестабилни по отношение изкупни цени, агротехническите мероприятия, механизирани на обработката на земята.

Таблица 5 Квота по сортове тютюн за 2005 година

Сорт тютюн	Квота
	(в тона)
К - 90	1 805
К - 988	1 650
К - 81	580
К - 58	360
Секирка	50
Мюмюнново семе	50
Джебел - 359	3
ОБЩО	1043

Поради сезонният си характер растениевъдството създава заетост само на ограничена част от работната сила. Въпреки това в условията на съществуващата към момента безработица, то е фактор за осигуряването на допълнителни доходи на домакинствата и тяхното задоволяване с хранителни продукти.

Традиционна техническа култура за Кърджалийска област и за община Кирково е

тютюна. Неговото отглеждане е разпространено из територията на цялата община, като

¹⁵ Тук следва да се отбележат както проблемите, свързани с управлението и поддържането на съоръженията, така и с икономическата лабилност на стопанствата.

¹⁶ НСИ, Преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства през 2001, Том 5 "Земеделски стопанства"

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

площите с тютюн за 2004 година са над 30 218 хил дка, със среден добив от 3 626 тона. Квотата за производство на тютюн през 2005 година е определена на 4 498 тона, от които 3 815 тона баши бали и 683 тона басма. Разпределението по сортове тютюн е показано в Таблица 5.

През последните години използваните сортове тютюни в произвежданите български цигари значително се промени и търсенето на традиционно отглежданите в региона сортове тютюни намаля. Същевременно организацията за селекция на нови сортове беше нарушена и тютюнопроизводителите са оказаха неподготвени за новите изисквания на пазара. Това доведе до спад в сектора и необходимост от намеса на държавата в взаимоотношенията между производители и изкупуващи организации. Друга причина за спада в сектора е намаляване качеството на продукцията, следствие от многогодишната употреба на едни и същи земи, които са изтощени и се нуждаят от технически мероприятия за подобряване качествената им характеристика. Отглеждането на тютюна като монокултура в общината се отразява неблагоприятно върху почвената покривка и води до нейното изтощаване и унищожаване.

За разнообразяване на моноструктурното земеделие е възможно въвеждането на отглеждане на алтернативни земеделски култури. Това ще изисква изпълнение на дейности по обучение на земеделските производители, с което те да бъдат подкрепени в своята дейност и при разнообразяване на земеделското производство.

През селскостопанската 2003/2004 година площите със **зърнените култури** възлизат на 3 470 дка. Намалението спрямо предходната година е с 4.1%. С най-голям относителен дял са площите заети с *царевича* - 1 950 дка (56.2% от площите със зърнени култури), при които се наблюдава намаление с 13.1% спрямо 2002/2003г. През последните години площите заети от *пшеница* бележат устойчива тенденция на намаление. В периода 1999-2004 година те се намалели с 42.5% достигайки 420 дка.

Основната причина за малкото площи заети със зърнени култури, е свързано с планинския релеф и агроклиматичните условия, които са неблагоприятни за култури с къс вегетационен период. Възможности има в отглеждането на зърнени култури, които са непретенциозни към почвените условия, планински релеф и имат дълъг вегетационен период – ръж, тритикале, овес и др.

Трайните насаждения заемат едва 45 дка. от земеделската земя. *Овоцните насаждения* са разположени върху 37.2 дка, като площите с ябълки възлизат на 35 дка или 94.1%. В периода 1999-2004 площите с лозови насаждения остават неизменни – 7.8 дка.

За да се намалят рисковете, свързани със зависимостта от моноструктурно селско стопанство е необходимо да се насърчава въвеждането на алтернативни култури. В това отношение съществуват благоприятни условия за култивиране на лечебни растения и гъби. Разнообразяването на селскостопанския отрасъл е свързан и със създаването на трайни насаждения от овощни дървета и ягодоплодни култури. Със съдействието на Фонд за демонстрационни инициативи се осъществява проект за създаване на 2.4 дка ябълкова градина с капково напояване, като целта е насърчаване на устойчивото алтернативно земеделие. Производството на екологично чиста продукция и биологичното земеделие може да бъде сектор, създаващ “имиджов” продукт, които да допринесе до подобряване на маркетинга на аграрната продукция от общината.

Животновъдство

В община Кирково 5 819 домакинства се занимават и с **животновъдство** (85.35 % от домакинствата¹⁷ развиващи селскостопанска дейност), което е над средното за областта 74.45%.

В общината се отглеждат характерните за областта животни - говеда в т.ч. крави, птици, овце и пчелни семейства. По - брой на говеда (в.т. *крави*) община Кирково се нарежда на 1 място в област Кърджали със 9 865 хил., на 2 място по брой на птици и на 3 място по брой на пчелни семейства. В периода 2001-2004 година броят на овцете се увеличил с 61.4%, достигайки до 7 710 хил.

¹⁷ НСИ, Преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства през 2001, Том 5
”Земеделски стопанства”

Таблица 6 Брой животни за периода 1999 - 2004г.

Животни (брой)	1999г.	2001г.	2003г.	2004г.	Изменение 2004/1999г. (%)
Говеда	9 490	8 585	9 728	9 865	3,95%
в т.ч. крави	6 460	6 261	6 218	6 200	-4,00%
Овце	4 300	4 776	6956	7 710	79,30%
Птици	21 800	29 334	29 264	31 560	44,80%
Пчелни семейства	1 015	1 103	1510	1 638	61,40%

Значителна част от отглежданите животни се ограничава основно в рамките на дребното производство и личното потребление. В преобладаваща част от случаите животните се отглеждат при примитивни условия, липсва контрол на качеството на произвежданата продукция. Познанията на стопаните са недостатъчни, липсва адекватна информация за възможностите за прилагане на нови технологии. Качеството на продукцията е ниско, поради липса на познания у фермерите за храненето и отглеждането на животните. Продукцията не отговаря на санитарните и хигиенни изисквания което се отразява на цената и възможността за производство.

Липсата на индустриални замърсители в района дава възможност за увеличаване броя на пчелните семейства, респективно производството на екологично чисти (биологични) пчелни продукти. Пчеларството може да се развива, предвид засилената подкрепа на национално ниво, която сектора получава, както и нарасналото търсене на пчелни продукти в международен мащаб.

Необходими са инвестиции в земеделските стопанства, които да са насочени към подобряване на хигиенните условия за отглеждане на животните. Основните проблеми пред животновъдството са изразени в необходимостта от уедряването му и насочването на продукцията към пазара. Необходимо е ориентиране на селските стопанства към отглеждането на елитни сортове и високопродуктивни животни, за да се повиши конкурентоспособността на производителя и да се изпълнят качествените, хигиенни и фитосанитарни изисквания валидни за Европейския съюз. Допълнителна алтернатива се крие в отглеждането на дребен и рогат добитък и използването на месо от него. Неизползван ресурс е млечното овцевъдството и производството на млечни продукти.

Горско стопанство

Дърводобивът е една от стопанските дейности с потенциал за развитие в рамките на икономиката на община Кирково. **Горският фонд** възлиза на 268 332 дка., което приблизително 50% от територията на общината¹⁸. Горите се стопанисват от Държавно лесничейство “Кирково”, което е най-голямото в региона. В общинския горски фонд основно влизат 19184.6 ха иглолистни гори, 2 689 ха широколистни гори, издънкови 3 769.7 ха и нискостеблени 69.4 ха. Дейностите по залесяване през последните години са намалили площите на храстовите и издънковите формации.

Горите в региона имат икономическо значение като източник на строителна дървесина, дърва за огрев и развитие на екотуризм. Средногодишните добиви на дървесина са в рамките на 41 664 куб.м. Съществен проблем представлява отпадъчния дървен материал, като са неизползвани възможностите за производство на продукти от отпадна дървесина.

Благоприятното влияние на горите може да се използва за развитието на лова и привличането на туристи. Територията на общината е богата на билки (жълт кантарион, мащерка, белодона, медицински иглика и др.) Възможностите за пълноценно използване на горските площи изискват необходимостта от провеждане на нова залесителна политика, обогатяване на горския фонд с нови видове с цел отглеждане на горски плодове. Това дава възможности за развитие на специфични икономически дейности - събиране на гъби, плодове и билки. В горите живеят различни животни - лисица, вълк, сив заек дива свиня, сърна и др. От птиците разпространени са - фазан, керкенец, сойка, полски врабче, скален орел, скален гълъб и др. Разнообразната флора и фауна се добра предпоставка за развитие на екологичен, ловен и рекреативен туризъм.

Бюджетно осигуряване

Приходи в общинския бюджет

Приходната част на бюджета на община Кирково за 2004 г. се е увеличила с 82.2% спрямо 2003г., като субсидиите от централния бюджет нарастват с повече от 50% и достигат 83.7% от общите приходи.

¹⁸ Източник: Национален център по кадастър ЕООД

Таблица 7 Бюджетни приходи на Община Кирково

Приходи	2003 г.		2004 г.	
	размер	дял (%)	размер	дял (%)
Общо приходи, в т.ч.:	6 258 761	100,0%	11 814 269	100,0 %
Собствени приходи	2 175 918	34.8 %	1 928 661	16.3 %
Субсидии от държавния бюджет	4 082 843	65.2 %	9 885 608	83.7%

Собствените приходи включват две основни групи – данъчни и неданъчни приходи.

Таблица 8 Данъчни и неданъчни приходи на Община Кирково

Приходи (лв.)	2003 г.	2004 г.
Собствени приходи, в т.ч.	2 175 918	1 928 661
Данъчни приходи	992 282	1 204 948
Неданъчни приходи	1 183 636	723 713

Докато през 2003 година водеща роля в тази група са имали неданъчните приходи, то през 2004 г данъчните приходи имат по-голям относителен дял.

В периода 2003-2004г.делът на данъчните приходи в собствените приходи на общината намалява с повече от 50%.

В последните две години данъчните приходи на община Кирково се формират изцяло от данък върху доходите на физическите лица (84.2% за 2004г.) и имуществените данъци (15.8% за 2004г.).

В Таблица 9 са посочени източниците, които формират приходите във втората група местни приходи – неданъчните. За периода 2003-2004 г. при тях има тенденция за намаляване като стойност и относителен дял от бюджетните приходите.

Таблица 9 Неданъчни приходи

Приходи (в лв.)	2003 г.	2004 г.
Общо, в т.ч.	1 183 636	723 713
Приходи и доходи от собственост	86 250	88 493
Приходи от продажба на държавно и общинско имущество	169 287	34 479
Други неданъчни приходи	928 099	600 741

В периода 2003-2004г. се наблюдава тенденция за намаляване на неданъчните приходи в реално изражение. През 2004 г. те са с 61.1 % по-ниски в сравнение с 2003 г. и представляват 37.5 % от собствените приходи на Община Кирково. Водеща роля в тази група приходи има групата от ”Други неданъчни приходи”, като техния дял в общите неданъчни приходи е нараснал слабо до 83 % за 2004г.

Приходите и доходите от собствеността, както и приходите от продажба на държавно и общинско имущество през следващите години ще намалее поради навлизането в заключителна фаза на процеса за приватизация на общинската собственост. На този етап общинското ръководство в лицето на кмета и общинския съвет трябва да определят своята политика по отношение на наличното общинско имущество, като намерят баланса между дългосрочното получаване на приходи под формата на наем или концесионни вноски от една страна, и еднократните постъпления от неговата продажба от друга. Необходимо е да се вземе предвид доколко имуществото може да е необходимо за нуждите на общината в един по-дългосрочен период с оглед изпълнението на плана за развитие.

В бюджета на община Кирково през последните две години делът на субсидиите от държавния бюджет нараства значително. През 2004 година държавните субсидии достигат 83.7% от бюджетните приходи. Това е показател за слаба икономическа дейност в общината и за ограничени собствени финансови ресурси за нейното нормално функциониране и развитие.

При променените условия, които настъпват във връзка с приемането на Р. България в Европейския съюз, общината ще трябва да осигурява средства за развитие на местната транспортна, инженерно-техническа и социална инфраструктура, за подобряване на жизнената среда и за създаване на условия, стимулиращи развитието на бизнеса на своята територия главно чрез активно привличане на средства за инвестиции

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

при участие със свои проекти пред външни донори, главно Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз. В тази връзка от съществена важност е създаването и развитието в рамките на общинска администрация на структура, която да извършва подготовка и управление на проектите.

Анализ на разходите по функции

През последните две години относителния дял на разходите за функция “Образование” се запазва на нива от 54.7% от общинските разходи, Разходите за здравеопазване за периода 2003-2004г. остават 1.7% от общинските разходи. Динамиката на изменение на разходите за здравеопазване и образование през 2004г. зависи от изменението на общинските разходи.

Образованието и здравеопазването са делегирани държавни дейности и основната част от разходите за тях се финансират от държавния бюджет, като размера на средствата се определят на базата на приетите стандарти. Поради тази причина на ниво община не може да се влияе в посока на тяхното намаляване и пренасочване средствата за други дейности.

Относителният дял на средствата за социално подпомагане през последните две години са нараснали от 4.3% за 2003г. до 5.5% за 2004г. Основната причина за това е преразпределянето на задълженията в тази сфера между държавата и общините.

Таблица 10 Структура на разходите по функции

Разходи в (лв.)	2003 г.	2004 г.
Общо разходи, в т.ч.	6 258 761	7 126 668
Общинска администрация	1 316 389	1 253 745
Отбрана и сигурност	40 932	51 459
Образование	3 432 374	3 897 072
Здравеопазване	103 662	117 637
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	270 922	393 708
БКС и жилищно строителство	584 356	882 712
Почивно дело и култура	70 009	94 532
Физкултура и спорт	7 480	23 598
Икономически дейности и услуги	350 901	359 446
Други	81 736	52 759

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Средствата за БКС през 2004 година нарастват значително, достигайки 12.4% всички общински разходи, спрямо 9.3% през 2003г. Тази група разходи е свързана с ангажиментите на общината да поддържа местната инфраструктура и да възстановява и подобрява характеристиките на околната среда. Тя включва редица обществено важни дейности като териториално развитие, водоснабдяване и канализация, осветление на населени места, озеленяване, чистота, благоустрояване, опазване на околната среда и др. Поради тази причина нарастването на разходите от тази група показва възможностите на общината да поддържа изградената инфраструктура и да подобрява околната среда. Независимо от нарастването на средствата за БКС, те са крайно недостатъчни, с оглед незадоволителното качество и ниската степен на изграденост в на техническата инфраструктура.

Таблица 11

Анализ Силни / Слаби страни / Възможности / Заплахи
сектор **ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ**

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">• Наличие на квалифицирана работна ръка в традиционните отрасли.• Отсъствие на промишлено замърсяване, екологично чиста природа• Характерни природни и културно-исторически забележителности.• Ниски разходи за труд.• Наличие на значителни горски площи и горскостопански ресурси	<ul style="list-style-type: none">• Ниска конкурентоспособност на местната икономика.• Моноструктурно земеделие основано на тютюнопроизводството.• Раздробеност на земята и ниска техническа обезпеченост.• Висок процент на неизползвани земеделски земи.• Недостатъчна материално-техническа база в областта на туризма и неразвита туристическа инфраструктура• Силна зависимост от републиканския бюджет• Ниска производителност на труда.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">• Подобряване на икономическите връзки между селскостопанските субекти и преработвателната индустрия.• Развитие на обслужващите дейности след пускане в експлоатация на коридор №9 и увеличаване на инвестиционния интерес.• Въвеждане на алтернативни форми на земеделие.• Създаване на условия за реален пазар на земеделска земя, включително чрез комасация.	<ul style="list-style-type: none">• Липса на селскостопанските производители с пазарна ориентация.• Силна зависимост от развитието в национален мащаб на тютюнопроизводството и шивашката промишленост• Липса на перспективно бюджетно планиране на национално ниво

СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КИРКОВО

В основата на разработването на Общинския план за развитие на община Кирково е залегнало разбирането за устойчиво и балансирано регионално развитие, съобразено с икономическите, социални и екологични аспекти на развитие.

При дефинирането на приоритетните направления и проекти за реализация определящо значение има местното население и дейностите по осигуряване на възможности за здравословен и продължителен живот в чиста и запазена околна среда, пълноценно културно и духовно израстване и постигане на устойчив икономически растеж.

Като част от Европейската общност в плана за развитие на община Кирково са залегнали основни принципи на Европейската регионална политика, както и следните права на гражданите:

- Достъп до качествени работни места и лична финансова свобода чрез постигането на устойчиво социално-икономическо развитие.
- Чиста и здравословна природна среда.
- Равнопоставеност на членовете на местната общност при достъпа до качествено здравеопазване, образование и социални услуги;
- Сигурно и безопасно населено място с качествена и достъпна градска среда;

Въз основа на социално – икономическия анализ и произтичащите от него приоритети, цели и задачи на развитието са заложени представите и очакванията за развитието на общината, дефинирани от ключови актьори на местно ниво. При отчитане на откритите тенденции и протичащи процеси е разработена Стратегическата част на Плана за развитие на община Кирково в периода 2007-2013 година.

Визия за развитие

Желанието за постигане на по-висок жизнен стандарт и качество на живот са оформени във визията, като обобщени представа за дългосрочното развитие на община Кирково.

Очакванията изказани от заинтересованите страни в общината по време на дискутирането изведе следната дългосрочна стратегическа цел:

Община Кирково да се превърне в привлекателно място за живеене, осигуряващо условия за професионална реализация, с развита и конкурентна местна икономика привличаща инвестиции, със запазена чиста и здравословна околна и жизнена среда.

Приоритети, цели, мерки и дейности

Приоритетите в Общинския план за развитие са дефинирани в съответствие с приоритетите заложи в Националната стратегия за регионално развитие (2005-2015г.) и са съобразени с предвижданията на Областната стратегия за развитие (2005-2015г), при отчитане на местната специфика и потенциала за развитие на община Кирково.

Първите три приоритета са определени при прилагане на секторен подход, насочен към развитие на икономическия потенциал, техническа и социална инфраструктура, човешки ресурси и качество на живот.

Приоритет 4 “Укрепване на експерният капацитет на общинска администрация” е комплексен, тъй като влиянието му се отразява на всички останали и допринася за подобряване изпълнението на общата политика за регионално развитие.

Чрез прилагане на същия комплексен подход е отразен и потенциала за трансгранично сътрудничество. Широкият спектър от дейности, предмет на сътрудничество между институции от двете страни на границата предполага прилагане на хоризонтален подход и разработване на мерки по сектори, които в определена част покриват и мероприятията с трансграничен характер.

ПРИОРИТЕТ I “ИЗГРАЖДАНЕ НА КОНКУРЕНТНА МЕСТНА ИКОНОМИКА”

Стремежа за изграждане на конкурентна икономика се свързва и постигането на достойни за човека условия за живот и създаване на възможности за реална икономическа и социална сигурност. Особено важно е разбирането за необходимостта от развитието на бизнес, отговорен към околната среда и устойчивото използване на природните и антропогенните ресурси.

Присъединяването на Република България към Европейския съюз през 2007г. поставя пред бизнеса предизвикателството да оперира на единния пазар в нова силно конкурентна пазарна среда. Това налага необходимостта от инвестиции в материални активи, човешки ресурси и технологии.

Конкурентоспособността се гради върху създаване на по-висока стойност посредством подобряване на производителността, качеството и услугите. Изхождайки от разбирането, че общинската администрация и органите на местното самоуправление имат ограничени възможности за директно участие в местната икономика, усилията следва да се концентрират в подкрепа за бизнеса и развитието на публично-частни партньорства. Подкрепата на администрацията за развитието на бизнеса следва да се реализира като информационно-консултантски услуги в областта на експортните операции и съвместен маркетинг, изграждане и поддържане на бази от данни, подкрепа за набиране и развитие на човешките ресурси.

Доминиращото положение на селскостопанския отрасъл в местната икономика изисква подобряване на ефективността на земеделското производство и насърчаване на конкурентноспособен хранително-преработвателен сектор. Необходимо е стимулиране развитието на клъстери и бизнес мрежи, които ще въздействат на конкурентоспособността чрез повишаване на продуктивността на местните компании, увеличаване темпа на техническо обновление и иновации, и стимулиране създаването на нови бизнес дейности. Доминиращото положение на тютюнопроизводството изисква оказване на подкрепа за въвеждане на алтернативни култури чрез предоставяне на агротехническа информация, обучение на земеделски производители и други. Създаването на условия за преодоляване на монокултурната зависимост от тютюна и развитие на устойчиво селско стопанство е предизвикателство в развитието на общината.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Основните направления в сферата на икономическата политика са изграждане на бизнесинфраструктура, насърчаване на местния бизнес, привличане на инвестиции и развитие на партньорства за усвояване на финансовите инструменти на ЕС, предназначени за бизнеса.

Влизането на България в ЕС ще осигури достъп до значителни финансови ресурси. Ролята на общинската администрация, ангажирана в усвояването на средства от различни финансови инструменти и насърчаващи предприемачеството програми, следва да намери изява в развитие на партньорства за подготовка и управление на проекти за повишаване на конкурентоспособността, както на ниво отделна компания, така и на ниво отрасъл.

Инвестициите в инфраструктура следва да се извършват синхронизирано с маркетингови инициативи за привличане на външен бизнес и насърчаване на бизнесконтактите. Координираният инвестиционен маркетинг е важен инструмент за повишаване конкурентоспособността на местната и регионалната икономика, като усилията на общинската администрация следва да са насочени към работа в мрежи с други общини на регионален принцип и органите на изпълнителната власт, ангажирани с икономическо развитие.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 1:

Цел. 1.1. “Подкрепа за развитие на малки и средни предприятия в областта на селското стопанство и преработвателната промишленост”

- *Мярка “Насърчаване развитието на клъстъри и бизнес мрежи”*

Създаване на клъстери и подизпълнителски вериги

Създаване на земеделски кооперации със общинско участие

Изработване на проекти за уедряване на земята

Организиране на обучение за селскостопански производители

Съдействие при сертификация на селскостопански производители

Разяснителни кампании и общински мерки за подпомагане на промени в структурата на отглеждана земеделска продукция

Цел 1.2. “Насърчаване прилагането на технологии и въвеждане на алтернативни култури в селското стопанство”

- *Мярка “Развитие на професионалните умения на земеделските производители”*

Пилотен проект за отглеждане на етерично-маслени култури

Пилотен проект за отглеждане на овощни насаждения

Пилотен проект за въвеждане на зелчукопроизводство

Пилотен проект за отглеждане на нетрадиционни зърнени култури

Пилотни проекти за засаждане на залесителни пояси с медоносни растения

Пилотни проекти за отглеждането на пчелни семейства

Мултипликация на пилотни проекти за алтернативно земеделие

- *Мярка “Информационни и консултантски услуги за селскостопанските производители”*

Организиране на обучение за селскостопански производители

Съдействие при сертификация на селскостопански производители

Предоставяне на услуги свързани с маркетинга и реализацията на продукцията

Изграждане на информационно звено за обслужване и подпомагане на селскостопанските производители

Разширяване предоставяните услуги от “Бизнес информационен център Кирково”

Цел 1.3. “Изграждане на бизнесинфраструктура,

- *Мярка “Създаване на Икономическа зона по протежение на МТК 9”*

Изготвяне на подробен устройствен план

Създаване на индустриална зона и изграждане на прилежащата инфраструктура

Газификация на района на икономическата зона

- *Мярка “Създаване селскостопански пазар”*

Изграждане на закрит пазар за земеделска и животинка продукция в селата. Бенковски, Кирково и Чорбаджийско

Цел 1.4. “Подкрепа за развитие на бизнеса и привличане на външни инвестиции”

- *Мярка “Създаване на партньорства с бизнеса при усвояването на различни финансови инструменти”*

Създаване на звено за информационно обслужване и подпомагане на бизнеса

Обучение за предприемачи и стартиращ бизнес

Създаване на браншова организация на земеделските производители

Съвместно разработване на проекти за заетост

Сътрудничество между общинска администрация, стопански камари и местен бизнес в облекчаване на административните бариери пред бизнеса

- *Мярка “Инвестиционен маркетинг и икономическо развитие”*

Изготвяне и осъвременяване на кадастрални планове и актуализация на общинските имоти, подходящи за насърчаване на бизнеса

Разработване на стратегия за икономическо развитие

Участие в инвестиционни форуми

Създаване на рекламни материали за общината

Провеждане на маркетингова кампания насочена към инвеститори

Участие в икономически и регионални обединения и сдружения

Цел 1.5. “Развитие на туристически потенциал и създаване на условия за алтернативна заетост”

- *Мярка “Изграждане на туристическа инфраструктура”*

Създаване на екопътеки и маршрути до природните забележителности - трасиране, маркировка, информационни табели

Изграждане на инфраструктура и съоръжения за достъп до туристически обекти

Изграждане на зона за отдих със база за кану-каяк в с.Мъглене

Възстановяване на базите за отдих на територията на общината

- *Мярка “Провеждане на промоционална кампания и утвърждаване на общината като дестинация за културен, ловен и екотуризъм”*

Участие в туристически борси

Създаване на промоционални материали за общината

Разработване на информационно-туристическа карта за региона

- *Мярка “Екологично използване на горските ресурси”*

Залесяване на изоставени и ерозирали земи, оборудване и технологии за залесяване и сеч

Изграждане на горски разсадник

Изготвяне на програма за лов в горите

ПРИОРИТЕТ II “ПОДОБРЯВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА”

Развитието на базовата инфраструктура е възможност за подобряване на икономическия и социален потенциал на общината и нарастване на конкурентоспособността на местният бизнес. Инвестициите в инфраструктура целят подобряване качеството на живот на местното население, повишаване атрактивността на общината като място за инвестиране, и запазване и възстановяване на биоразнообразието и околната среда като ключови елементи на устойчивото развитие и важна характеристика на стандарта на живот. Подобряване на инфраструктурата изисква значителни инвестиции и тяхното осигуряване ще бъде сериозно предизвикателство пред общинската администрация.

Основните усилия ще са насочени към подобряване характеристиките на пътната мрежа, осигуряване на достъп до населените места, осигуряване на достатъчно количество и качество вода, поддържане на стандартите за качество на атмосфера, почви, повърхностни и подземни води, опазване на биоразнообразието и интегриране на екологичната политика с политиката за насърчаване на местната икономика.

Подобряване на транспортния достъп в рамките на община Кирково до международния транспортен коридор №9 и републиканската пътна мрежа чрез рехабилитация и модернизация на общинската пътна мрежа ще доведе до нарастване

мобилността на населението, ще се осигури достъп на местния бизнес и население до нови пазари и суровини.

Инвестициите във водоснабдителна и канализационна инфраструктура имат за цел повишаване качеството на живот и подобряване условията за бизнес.

Реализацията на проекти за енергийна ефективност и насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници от една страна е средство за повишаване на конкурентоспособността и намаляване на енергопотреблението, и от друга страна допринася за опазването на околната среда и устойчивото потребление на ресурсите.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 2:

Цел. 2.1. “Развитие на пътна инфраструктура”

- *Мярка ”Подобряване на общинската пътна мрежа”*

Рехабилитация на път III 509 (Крумовград) - Маказа

Рехабилитация на път III-867 (Златоград)-с.Бенковски-с.Подкова

Рехабилитация на път с.Фотиново – с.Върбен – с.Робиново

Рехабилитация на път с.Завоя – с.Горно Къпиново

Рехабилитация на път с.Бенковси – с.Загорско – с.Шипок

Рехабилитация на път с.Кукуряк - с.Тихомир - с.Малкоч

Рехабилитация на път с.Китна – с.Горски Извор

Рехабилитация на път с.Бенковски – с.Китна – с.Дрангово – с.Чичево

Рехабилитация на път с.Бенковски – с.Мъглене

Рехабилитация на път с.Чорбаджийско – с.Делвино – община Крумовград

Ремонт на пътя с.Първица – Малка Първица

Изграждане на нов път с.Пресека – Горна Пресека

Рехабилитация на пътища от общинска пътна мрежа между малки населени места

Проектиране и подготовка на техническа документация за пътни обекти

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

- *Мярка “Ремонт и изграждане на улична мрежа в населените места”*

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Кирково

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Бенковски

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Тихомир

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Чакаларово

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Фотиново

Ремонт и изграждане на улична мрежа в с.Чорбаджийско

Ремонт и изграждане на улична мрежа в населени места с население под 700 души

- *Мярка “Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища ”*

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Добромирци

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с. Дрангово

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Шопци

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Лозенградци

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Чорбаджийско

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в землището на с.Фотиново

Изграждане на нови и поддържане на съществуващи горски и селскостопански пътища в община Кирково

Цел 2.2. “Подобряване на водоснабдителна и канализационна мрежа”

- *Мярка “Изграждане и реконструкция на водоснабдителната инфраструктура”*

Изграждане на вътрешна водопроводна мрежа в с.Горски Извор

Изграждане на вътрешна водопроводна мрежа в с.Средско

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Бенковски

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Кирково

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Тихомир

Ремонт на водопроводна мрежа в с.Фотиново

Ремонт на водопроводна мрежа в с.Чорбаджийско

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Чакаларово

Ремонт на водопроводна мрежа в с. Дрангово

Ремонт на водопроводната мрежа в малки населени места с население под 750 души в община Кирково

Водоснабдяване на с.Пресека

Водоснабдяване на с.Пловка

Изграждане на водопроводна мрежа в населени места с население под 750 души

Проектиране и подготовка на техническа документация за водоснабдителни съоръжения

- *Мярка “Изграждане и реконструкция на канализационната мрежа”*

Доизграждане на канализационна мрежа в с. Бенковски

Доизграждане на канализационна мрежа в селата Чорбаджийско и Фотиново

Изграждане на канализационна мрежа в с. Завоя

Изграждане на канализационна мрежа в с. Тихомир

Изграждане на канализационна мрежа в с. Дрангово

Изграждане на канализационна мрежа в с. Чакаларово

Изграждане на канализационна мрежа в малки населени места с население под 800 души

Проектиране и подготовка на техническа документация за канализационни съоръжения

- *Мярка “Изграждане на пречиствателни съоръжения за питейни и отпадни води”*

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с.Кирково

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с.Бенковски

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с.Чакаларово

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с.Фотиново

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с.Чорбаджийско

Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в малки населени места до 800 души

Проектиране и подготовка на техническа документация за пречиствателни съоръжения

- *Мярка “Изграждане на местни водоизточници”*

Изграждане на местни водоизточници за нуждите на неводоснабдени населени места с население до 500 души

Цел 2.3. “Възстановяване и изграждане на напоителни системи”

- *Мярка “Изграждане на нови и възстановяване на напоителни съоръжения”*

Доизграждане и възстановяване на напоителното поле при язовир Мъгляне (в землищата на селата Бенковски, Китна, Могиляне, Дюлица и Медевци)

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землището на с.Добромирци

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землището на с Кирково

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землището на с.Чорбаджийско

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землището на с Шопци

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землището на с Домище

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землището на с. Тихомир

Изграждане и възстановяване на напоителни системи в землищата на малките населени места от общината Кирково

Изграждане на микроязовир Стрижба

Изграждане на микроязовир Делвино

Изграждане на микроязовир Горски Извор

Изграждане на микроязовир Малкоч

Изграждане на микроязовир Трепетлика

Ремонт и поддръжка на съществуващите общински микроязовири

Проектиране и подготовка на техническа документация за напоителни съоръжения

Цел 2.4. “Изграждане и развитие на екологична инфраструктура”

- *Мярка “Водни ресурси, твърдите битови отпадъци отстраняване на стари замърсявания и рекултивация на нерегламентирани сметища”*

Рекултивация на сметището край с. Тихомир

Рекултивация на сметището край с. Първица

Рекултивация на локалните сметищета на територията на община Кирково

Изграждане на претоварна станция за битови отпадъци при с.Подкова

Въвеждане организирано сметосъбиране във община Кирково

Отстраняване на нерегламентирани сметища и рекултивация на засегнатите терени в селища с население под 1000 души

- *Мярка “Подобряване на енергийната ефективност”*

Довършване подмяната на уличното осветление в с.Кирково

Подмяна на уличното осветление в малки населени места

Саниране на обществени сгради в община Кирково

Проектиране и подготовка на техническа документация за проекти за енергийна ефективност

Газифициране на обществените сгради

Газифициране на населените места в общината

- *Мярка “Използване на възобновяеми енергийни източници”*

Монтаж на слънчеви батерии за нуждите на образователни институции

Монтаж на слънчеви батерии за нуждите на административни институции

Монтаж на слънчеви батерии за нуждите на социални институции

Цел 2.5 Ограничавана на ерозионните процеси

- *Мярка “Укрепване на речните брегове и борба с ерозията”*

Корекция на речното корито на р.Върбица

Корекция на речното корито на р.Кирковска

Залесяване на ерозирани терени

ПРИОРИТЕТ III “РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА”

Развитието на човешките ресурси е пряко свързано с повишаването на конкурентоспособността на местната икономика. Основните предизвикателства в развитието на човешките ресурси са свързани осигуряване на по-добър достъп до пазара на труда и повишаване равнището на участие на групи с ограничен достъп или на групи в неблагоприятно положение - младежи, трайно безработни, жени, групи с ниско образование или без квалификация, инвалиди и др.

Проведеният анализ на текущото състояние, тенденциите и перспективите за развитие на местния пазар на труда и предоставянето на социални услуги дава възможност да се изведат някои основни предизвикателства, които ще определят в средносрочен план развитието на социалната политика, политиката по заетостта и политиката за развитие на човешките ресурси.

Местният трудов пазар се характеризира с продължителна безработица, доминирана от хора с ниско образование и без професионална подготовка. Друга част от безработните притежават професионална подготовка, която не е търсена в новите икономически условия. При заетите се наблюдава слаба професионална адаптивност

при въвеждането на нови технологии. Висок е броят на децата, които всяка година напускат образователната система преждевременно.

Провеждането на активни мерки на местния трудов пазар е свързано с националната политика в сектора, но общинската администрация има ограничена възможност за провеждане на образователна политика, чрез подкрепа на бизнеса за създаване на нови работни места и подобряване на квалификацията на заетите, подкрепа за гражданския сектор, образователните институции в техните инициативи за професионална квалификация и преквалификация на всички групи от населението.

Повишаване на образованието и получаването на професионална квалификация през целия трудов живот ще повиши сигурността, достъпа до пазара на труда и ще намали социалната изолация. По-високата професионална подготовка и непрекъснатата квалификация са свързани и с нарастващата им роля, като двигатели на икономическият растеж и развитието.

Основните предизвикателства в областта на социалните услуги са свързани с осигуряването на широк достъп до профилактика и лечение на всички групи от населението, до подобряване на здравния статус на всички възрастови групи, развитието на социалната инфраструктурата, създаване на публично-частни партньорства, както и подкрепата за предоставяне на услуги от неправителствения сектор.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 3:

Цел 3.1. “Изграждане и реконструкция на социална инфраструктура”

- *Мярка “Благоустрояване на обществени терени и сгради”*

Ремонт на сграда на общинска администрация в община Кирково

Ремонт на централна част и площад –с.Кирково

Ремонт на централна част и площад- с.Бенковски

Ремонт на централна част и площад – с.Фотиново

Ремонт на централна част и площад – с.Чорбаджийско

Ремонт на централната част и площад на малки населени места в общината

Ремонт на съществуващите детските площадки в с.Бенковски

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Ремонт на съществуващите детските площадки в с.Чорбаджийско

Ремонт на съществуващите детските площадки в с.Фотиново

Ремонт на съществуващите детските площадки в с.Тихомир

Ремонт и изграждане на детски площадки в малки населени места на територията на общината

Изграждане на паркове и прилежащата инфраструктура.

- *Мярка "Подобряване на образователна, здравна и културна инфраструктура"*

Ремонт на Професионална гимназия по машиностроене и лека промишленост "Васил Левски"

Ремонт на СОУ "Н. Вапцаров" с.Бенковски

Ремонт на СОУ "Отец Паисий" с.Кирково

Ремонт на СОУ "Христо Ботев" с.Чорбаджийско

Ремонт на Основно училище "Иван Вазов" в с.Чакаларово

Доизграждане на Основно училище "Васил Левски" в с.Тихомир

Ремонт на Основно училище "Христо Смирненски" в с.Фотиново, и изграждане на Физкултурен салон

Ремонт на Основно училище "Св. Св. Кирил и Методи" в с.Горски Извор

Ремонт на Основно училище "Васил Левски" в с.Дрангово

Ремонт на училища в малки населени места на територията на община Кирково

Ремонт на детски градини на територията на общината

Реконструкция на Дом за деца с психически отклонения в с.Добромирци – Корпус 2

Ремонт на читалищата в селата Кирково, Бенковски, Чорбаджийско, Дрангово и Тихомир

- *Мярка "Подобряване на материалното осигуряване за образованието"*

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в Професионална гимназия по машиностроене и лека промишленост "Васил Левски" – с.Кирково

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в СОУ "Н.Вапцаров"-с. Бенковски

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в СОУ "Отец Паисий"- с. Кирково

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в СОУ "Христо Ботев"-с.Чорбаджийско

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ "Васил Левски" в с.Дрангово

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ "Иван Вазов" в с.Чакаларово

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ "Васил Левски" в с.Тихомир

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ "Христо Смирненски" в с.Фотиново

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в ОУ "Св. Кирил и Методи" в с.Горски Извор

Доставка на оборудване и осъвременяване на материално-техническата база в училища в малки населени места на територията на община Кирково

Цел. 3.2. "Адаптиране на образователните услуги съобразно потребностите на пазара на труда"

- *Мярка "Развитие на професионалното обучение"*

Обучителни програми за ранно професионално образование

Обучение на хора в неравностойно положение за придобиване на основни професионални умения

Модулно професионално обучение

Професионално обучение за възрастни

Професионално обучение за дълготрайно безработни

Повишаване адаптивността на работната сила

- *Мярка “Чуждоезиково обучение”*

Провеждане на ранно чуждоезиково обучение

Модулно чуждоезиково обучение

Чуждоезиково обучение за възрастни

Чуждоезиково обучение за дълготрайно безработни

Обучение на учители за работа с деца билингви (немайчин български език)

- *Мярка “Подобряване на достъпа до информационни технологии и повишаване на компютърните умения на учащите”*

Компютърно обучение за деца и младежи

Осигуряване на интернет достъп за читалища и културни институции от общината

Изграждане на общински образователно-информационен портал

Цел 3.3. “Превенция на ранното напускане на образователната система и насърчаване ученето през целия живот”

- *Мярка “Обучения за придобиване на базови професионални умения за лицата напуснали образователната система”*

Изграждане на център за професионално обучение

Квалификация и преквалификация на селскостопански производители

- *Мярка “Подобряване на достъпа до образование за деца в неравностойно положение”*

Изграждане на Центрове за обществена информация и информация за Европейския съюз в Читалищната мрежа

Кампании за задържане на децата в училище

Ремонт и оборудване на център за работа с деца

Цел 3.4. “Подобряване на социални и здравните услуги”

- *Мярка “Информационни кампании за превенция на социално значими заболявания”*

Програма за привличане на здравни специалисти в малки населени места

Провеждане на здравен скрийнинг сред местното население

Профилактични прегледи сред рискови групи

Здравно-информационно обслужване на населението чрез семинари и открити дискусии

- *Мярка “Насърчаване на публично-частното партньорство за предоставяне на социални и обществени услуги”*

Създаване на хоспис

Въвеждане на дейностите по социален патронаж

- *Мярка “Развитие на младежки дейности и спорт”*

Стимулиране създаването на младежки клубове за спорт

Ремонт на стадион с.Кирково

Ремонт на стадион с.Бенковски

Ремонт на стадион с.Островец

Образование чрез спорт в училищната мрежа

Цел 3.5. “Опазване на местното природно и културно наследство”

- *Мярка “Развитие на местни културни инициативи”*

Разработване на етнографски фолклорен календар

Организиране на фолклорен фестивал

Самодейност сред младите – танци, песни и традиции

Честване на 9 Май – Деня на Европа

Цел 3.6. “Социална интеграция на лица и групи в неравнопоставено положение”

- *Мярка “Подобряване на достъпа до публични услуги”*

Подкрепа за осигуряване на достъпна среда и образование за лица в неравностойно положение

- *Мярка “Прилагане на активна политика на пазара на труда”*

Обучение за възрастни над 40 години и представители на етнически малцинствени групи

Цел 3.6. “Подобряване взаимодействието между местните и централните органи на властта, гражданските групи и НПО организациите за противодействие на противообществени дейности, природни бедствия, аварии и катастрофи”

- *Мярка “Работа с младите хора”*

Подобряване на работата с малолетни и непълнолетни лица, носители на противообществени прояви

Превантивна дейност сред младежите срещу разпространение и употреба на наркотици.

- *Мярка “Наблюдение, защита и отстраняване на последствията от природни бедствия, аварии и катастрофи”*

Подготовка на аварийни и спасителни групи в случай на природни бедствия, аварии и катастрофи

Доставка на оборудване за борба с бедствия и аварии

ПРИОРИТЕТ IV “СЪЗДАВАНЕ И УКРЕПВАНЕ НА ЕКСПЕРНИЯТ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ”

Главното предизвикателство пред администрацията след 2007г. е нарастващата роля и ангажименти на местните власти в процеса на прилагане на законодателството на Европейската общност, планиране и програмиране, управление на финансовите ресурси и участие в интеграционните процеси. Като ключова институция на местно ниво в процеса на планиране и усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд, Общинската администрация следва да развива капацитет в тази

област, като същевременно се ангажира със споделяне на експертиза с местния неправителствен сектор. Натрупаните в предприсъединителния период познания за финансовите инструменти няма да бъдат достатъчни за успешното усвояване на ресурси от Структурните и Кохезионния фонд. От изключителна важност за успешното усвояване на ресурсите е изграждането и съхраняването на административни структури и експерти, създаването на местни и участието в регионални партньорства, които имат принос за подготовката и управлението на проекти.

Усилията за подобряване качеството на публичните услуги следва да се насочат към изграждането на компетентна администрация, намаляване на бюрокрацията и стимулиране на прозрачността в управлението и предоставянето на услуги. Ключовите интервенции са обучение на персонала и подобряване на материално-техническата база, делегиране на публични услуги на частния и неправителствения сектор и сертификация на общината по управление на качеството. Сертификацията на общината по управление на качеството въвежда основните правила необходими за една европейска администрация. Реализацията на този процес осигурява необходимия ред, система, отговорности, прозрачност на работата на администрацията в интерес и полза на гражданите на общината.

Развитието на административния капацитет на силна Общинска администрация е свързано с целенасочено обучение и специализация на служителите, повишаване на езиковите и компютърните им умения, както и обогатяване на практическия опит чрез участие в експертни мрежи за сътрудничество на национално и регионално ниво.

Следните цели, мерки и дейности подкрепят изпълнението на приоритет 4:

Цел 4.1. “Подобряване качеството на предоставяните публични услуги и укрепване на административния капацитет на общинско ниво”

- *Мярка “Развитие на публичните услуги и достъпа до тях”*

Осигуряване на достъп до информация

Сертификация на общинска администрация по управление на качеството

- *Мярка “Обучение на общински служители и укрепване на капацитета на общинска администрация за управление на Структурните фондове”*

Обучение по управление на проекти

Подготовка на проекти по линия на Структурните фондове на ЕС

Подкрепа за местно икономическо развитие

Стимулиране на заетост чрез инструменти на местната власт

Обучение за придобиване и доусъвършенстване на компютърна грамотност и езикови умения на общинската администрация

- *Мярка “Повишаване информираността на местната общност и подобряване участието на гражданите и неправителствения сектор в управлението на общината”*

Обучение за местни партъори и нестопански организации

Информационни дейности за популяризиране на публично-частното партньорство

Цел 4.2. “Участие в партньорски мрежи”

- *Мярка “Изграждане и развитие на трансгранични партньорства”*

Насърчаване икономическото развитие през границата

Осигуряване качество на околната среда в трансграничния район

Обмен на информация за икономическите субекти от двете страни на границата

Изграждане на мрежи за трансгранична заетост, културен обмен и обмяна на опит

- *Мярка “Участие в регионални и национални мрежи”*

Изграждане на партньорства и побратимяване с други общини

Културен обмен със побратимени общини

ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ, ПРОЦЕДУРИ НА ПАРТНЬОРСТВО

Планът за развитие на община Кирково е подготвен от екип експерти, които са работили в тясно сътрудничество с кмета на общината и неговия екип.

Общинската администрация на Община Кирково предвижда тясно сътрудничество с формациите на гражданското общество, със социалните и икономически партньори. Управленският екип на местната власт избира пътя на съгласуване и обогатяване с мненията и предложенията на гражданите на вече създаден

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

проект за Общински план за развитие. По такъв начин поема отговорността за стратегическата насоченост на Плана във връзка с управленската си програма, но я съгласува и подчинява на вижданията и партньорството с гражданското общество.

Проектът за План за развитие се представя на обществено обсъждане, преди да бъде одобрен от Общински съвет за развитие. По такъв начин пред местният парламент се представя един завършен проект и мнението на обществеността за него, което е основа за конструктивни обсъждания и решения.

Общественото обсъждане на Проекта за План за развитие се провежда чрез от следните инструменти:

- Представяне на Основните приоритети и цели на плана в местните медии;
- Обсъждане на целите, приоритетите, мерките и конкретните проекти на срещи, организирани от общинската управа ;
- Организиране на събирането на предложения на гражданите чрез поставяне на кутии за предложения в сградата на общината, читалището и други обществени места – кина, средно училище, видео клубове и др.;
- Създаване на временна комисия за събиране и обобщаване на предложенията след изтичането на срока за тяхното представяне;
- Провеждане на среща на кметската управа с гражданите по повод подготовката на Проекта за общински план за развитие в местния парламент.

Като следваща стъпка се дефинира осъществяването на граждански контрол на реализацията на Плана. Публичните отчети и обсъждания на постигнатите резултати са основни инструменти на гражданския контрол върху изпълнението.

ПАРТНЬОРСТВО

Основни партньори на Местната власт в процеса на подготовка, съгласуване и контрол на Плана за развитие са социалните и икономически партньори на територията на общината. Това са представители на организации на работодателите, професионалните съюзи, НПО други най-значими организации в просветната, научните, културната, здравната и други области .

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване и обсъждане, контрол на изпълнението, гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Плана за развитие. Чрез тях той се обогатява така

както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Местният частен бизнес играе все по-голяма роля в развитието на местните общности, поради своя нарастващ стабилитет, все по-вечето наемна работна ръка, ангажирана в частни компании и възможностите за развитие на малкия бизнес. развитието на Общината е невъзможно без участието на частната инициатива – като партньор, като коректив, като инвеститор и като генератор на нови инициативи за развитие.

Публично частното партньорство, което присъства като основен компонент в стратегическата част на Плана и се конкретизира в проекти в индикативната финансова таблица има своето място и в процесите на съгласуване, контрол и оценка на резултатите от реализацията на етапите от Плана за развитие.

ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОЦЕСА НА ПОДГОТОВКА, ОБСЪЖДАНЕ, СЪГЛАСУВАНЕ И КОНТРОЛ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Основните източници за информационно осигуряване на подготовката на плана са:

- Официални статистически издания на НСИ;
- Националната стратегия за регионално развитие 2005 г.
- Секторни стратегии за развитие
- Оперативни програми;
- Работна статистика, работни документи и бележки, притежание на експертите, изготвили Плана;
- Статистически данни предоставени от Община Кирково
- Данни от лични стопанства, от запитвания или интервюиране на работници и работодатели;
- Предишни разработки и студии за регионалната социално-икономическа среда, или за групи от отделни фактори;
- Предишни осъществени планове и проекти на областно, или местно ниво, друга информация достъпна за работните групи

Всички данни, постъпили от различни източници са съгласувани с местната администрация и коригирани в зависимост от последната актуална и меродавна

информация, достъпна чрез посочените източници към момента на предаване на Плана за обсъждане.

Обсъждането и съгласуването на Плана за развитие със социалните и икономическите партньори и в Общински съвет се обезпечават информационно чрез предоставяне на цялата, достъпна за екипа подготвил плана информация, както и допълнителна информация от предишни дискусии и обсъждания в Общинския съвет, протоколи от срещи на местната власт с представители на местния бизнес, годишни отчети на неправителствени организации на територията на общината, публикации в местната и регионална преса, вече публикувани планове за развитие на съседни и близки общини, текущата общинска стратегия за развитие и по възможност информация за Плана за развитие на плановия район. Тази допълнителна информация дава възможност на членовете на общинския съвет и на социалните и икономически партньори, както да се ориентират в процеса и нивата на планирането според изискванията на Европейския съюз, така и дискутират, виждайки мястото на общината в контекста на областта, района за планиране и като част от националните приоритети и транс-европейски регионални политики.

МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

След приемането на Плана за развитие от Общински съвет, кмета на общината назначава Постоянна работна група в Общинска администрация, която да разработи Индикатори за оценка на реализацията на Плана за развитие, по които ще извършва оценка на ефективността му всяка година. Примерният списък на индикатори е както следва:

- Километри ремонтирани пътища
- Увеличаване на дължината на ВиК инфраструктура в населените места
Увеличаване на дължината на ВиК инфраструктура извън населените места
- Повишаване качеството на пътната мрежа
- Увеличаване на броя километри в общинската пътна мрежа
- Подобряване на показателите за оценка на екологичното състояние на общината
- Повишаване на броя постоянно заети на територията на общината

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

- Брой закрити и новооткрити малки и средни предприятия на територията на общината
Повишаване на активността на пазара на земята/ терени на територията на общината
- Процентно увеличаване на инвестициите на територията на общината
- Брой санирани сгради
- Подобряване показателите за енергийна ефективност
- Брой партньорски проекти по линия на Европейския съюз на училищата в общината
- Брой сключени договори с тур-операторски фирми за представяне на местен туристически продукт
- Брой участници в етнографски фестивали и празници
- Увеличаване на броя посещения в библиотеките и брой предлагани от тях услуги
- Брой масови спортни мероприятия годишно
- Брой обучителни курсове и брой обхванати в тях граждани на общината над 40 години
- Процент от завършилите курсове за преквалификация и професионално обучение - ангажирани в местни компании

Постоянната работна група изпълнява следните задачи:

- разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодично извършва преглед на постигнатия напредък по отношение на целите
- анализира резултатите от изпълнението на мерките и степента на постигане на целите;
- разглежда резултатите от междинната оценка;
- разглежда предложения за преразпределение на средствата по мерките;
- предлага промени, свързани с постигането на целите на плана.

Кметът изисква регулярни отчети от работната група извършваща надзора и оценката за осъществяване на плана. В отчетите се оценява прогреса при реализацията

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

на задачите и мерките, обсъжда се изпълнението на посочените показатели на реализацията (посочва се дали задачата/мярката е осъществена или не; ако е реализирана - какъв е прогресът, а ако не - причината за неизпълнението или закъснението).

Заклучителната оценка се извършва след изтичане на плановия период и включва:

- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси при изпълнение на плана и оценка на общото въздействие;
- анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на програмата;
- оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;

изводи и препоръки относно прилагането на политиката за регионално развитие.

По резултатите от заключителната оценка и анализа на социално-икономическите фактори се изготвя нов план за следващия период на планиране.

Оценката за осъществяването на плана ще се проведе на две нива - вътрешна и външна оценка.

Вътрешната оценка ще се извърши от Работната група към Общинска администрация, която е координирала реализацията на плана и упражнявала надзор по неговото осъществяване.

За външната оценка ще бъде наета независима консултантска компания, която ще направи оценка на реализацията на плана в контекста на развитието на областта, района за планиране и националните приоритети на регионалната политика.

Оценките се възлагат от кмета на общината.

Специфичното за Оценката и Мониторинга на Плана за развитие на Община Кирково за периода до 2013 година е, че те ще се провеждат на три етапа във времето:

Първи етап на оценка ще се проведе на базата на мониторинг на периода до края на 2006 година, до когато основните финансови инструменти за осъществяване на Плана са пред-присъединителните инструменти на ЕС в комбинация с националния ресурс от Републиканския бюджет, частното партньорство и други целеви източници на финансиране. Оценката на този кратък, но много важен етап от развитието на общината ще определи важни опорни точки и индикатори за мониторинга и оценката

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

Вторият етап на оценката, който трябва да бъде проведен за периода 2007 – 2009 година, по време на който основните приоритети за развитието на Република България, всички нейни райони и общини ще бъдат подкрепени от Финансовата рамка, договорена между България и ЕС за първите 3 години от ефективното членство на страната в общността. Това е най-рисковият период за реализация на Плана, в който ще се осъществи и прехода от финансиране чрез относително познати инструменти към пълноценно прилагане на Структурните инструменти на ЕС за подкрепа на регионалната политика. Релевантната на общоевропейските тенденции и показателите за реализация на националните приоритети оценка на този етап ще бъде от изключително значение както за следващия етап от реализацията на Плана (до 2013 година), така и за определянето на темпа и ресурсите за регионално развитие в дългосрочен план след 2013 година.

Третият етап на оценка ще бъде фокусиран комплексно, както върху периода 2010-2013 година, така и върху цялостното изпълнение на целите и приоритетите на Плана, ефективността на мерките и постигнатите положителни промени в развитието на Общината.

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.

**ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ
ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КИРКОВО (2007 -2013)**

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 Брой на населението по населени места в община Кирково за 2003г

Населено място	Население по постоянен адрес	Население по настоящ адрес	Населено място	Население по постоянен адрес	Население по настоящ адрес
Върбен	1 181	555	Априлци	166	162
Бенковски	4 735	2 150	Бързея	3	0
Брегово	304	112	Върли дол	39	6
Вълчанка	189	168	Горно Къпиново	388	372
Горски Извор	1 265	678	Гривяк	347	162
Горно Кирково	677	659	Чавка	103	36
Дедец	316	51	Делвино	471	255
Джерово	450	408	Добромирци	1 060	435
Долно Къпиново	414	381	Домище	503	475
Дрангово	1 423	1 296	Дружинци	431	394
Дрянова Глава	405	69	Дюлица	587	252
Еровете	385	125	Завоя	446	425
Загорски	281	31	Здравец	439	171
Светлен	98	52	Каялоба	743	250
Кирково	801	749	Китна	1 029	238
Козлево	267	34	Костурино	40	22
Кран	477	346	Крилатица	353	167
Кукуряк	290	236	Кърчовски	484	196
Кремен	117	117	Лозенградци	315	291
Малкоч	446	367	Медевци	337	45
Метличина	321	152	Метличка	74	52
Могиляне	1 361	284	Мъглене	652	62
Нане	3	2	Орлица	313	294
Островец	873	387	Пловка	318	130
Подкова	629	297	Пресека	930	333
Първенци	323	26	Първица	848	405
Растник	587	121	Самодива	895	303
Самокитка	285	157	Секирка	123	68
Средско	185	153	Старейшино	223	98
Старово	1 077	371	Стоманци	610	259
Стрижба	211	194	Тихомир	1 669	1 544
Фотиново	1 934	826	Хаджийско	805	331
Царино	5	2	Чакаларово	1 676	1 522
Чичево	362	70	Чорбаджийско	3 320	2 129
Шипок	186	7	Шопци	736	446
Шумнатица	640	586	Яковица	99	91
Янино	303	33	Общо	45 381	24 676

Община Кирково - Общински план за развитие 2007- 2013г.